

**UCHWAŁA Nr 11/XVII/20
RADY GMINY WISKITKI
z dnia 27 stycznia 2020r.**

w sprawie wystąpienia z wnioskiem o nadanie statusu miasta miejscowości Wiskitki

Na podstawie art.4 ust.2 oraz art.4b ust.1-3 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506, poz. 1309, poz. 1571, poz. 1696 i poz. 1815) oraz §1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2001r. w sprawie trybu postępowania przy składaniu wniosków dotyczących tworzenia, łączenia, dzielenia, znoszenia i ustalania granic gmin, nadawania gminie lub miejscowości statusu miasta, ustalania i zmiany nazw gmin i siedzib ich władz oraz dokumentów wymaganych w tych sprawach (Dz. U. z 2014r. poz. 310) po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i uwzględniając wyniki tych konsultacji **Rada Gminy Wiskitki postanawia:**

§ 1. Wystąpić do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji za pośrednictwem Wojewody Mazowieckiego z wnioskiem o nadanie przez Radę Ministrów statusu miasta miejscowości Wiskitki.

§ 2. Treść wniosku, o którym mowa w § 1 wraz z uzasadnieniem stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiskitki.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Paweł Dziemianczyk

Załącznik
do Uchwały Nr 11/XVII/20
Rady Gminy Wiskitki
z dnia 27 stycznia 2020r.

Pan Mariusz Kamiński
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji
ul. Stefana Batorego 5
02 –591 Warszawa
za pośrednictwem
Wojewody Mazowieckiego
Pana Konstantego Radziwiłła

Wnioskodawca:
Rada Gminy Wiskitki
ul. Kościuszki 1
96-315 Wiskitki

Na podstawie art.4 ust.2 oraz art.4b ust.1-3 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506, poz. 1309, poz. 1571, poz. 1696 i poz. 1815), §1 ust.1 oraz §2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2001r. w sprawie trybu postępowania przy składaniu wniosków dotyczących tworzenia, łączenia, dzielenia, znoszenia i ustalania granic gmin, nadawania gminie lub miejscowości statusu miasta, ustalania i zmiany nazw gmin i siedzib ich władz oraz dokumentów wymaganych w tych sprawach (Dz. U. z 2014r. poz. 310) Rada Gminy Wiskitki przekazuje wniosek o nadanie statusu miasta miejscowości Wiskitki, wraz z załącznikami.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Paweł Dziemiańczyk

**WNIOSEK
O NADANIE STATUSU MIASTA
MIEJSCOWOŚCI WISKITKI**

Biorąc pod uwagę układ urbanistyczny i przestrzenny, charakter zabudowy, rozwiniętą infrastrukturę społeczną i techniczną miejscowości Wiskitki, względy historyczne, więzi społeczne i gospodarcze, zapewniające zdolność do wykonywania zadań publicznych Rada Gminy wnosi o:

1. Wydanie rozporządzenia przez Radę Ministrów w sprawie nadania miejscowości Wiskitki statusu miasta.
2. Utworzenie w miejsce jednostki samorządowej – Gminy Wiskitki, jednostki Gmina i Miasto Wiskitki.

UZASADNIENIE

W ocenie Wnioskodawcy spełnione zostały przesłanki wskazane normą art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, warunkujące nadanie miejscowości Wiskitki statusu miasta. Rada Gminy Wiskitki wskazuje, że infrastruktura społeczna i techniczna, a także układ urbanistyczny oraz charakter zabudowy w miejscowości Wiskitki są charakterystyczne dla jednostki miejskiej.

Za przyznaniem miejscowości Wiskitki statusu miasta przemawiają następujące uwarunkowania:

- posiadanie w latach 1595-1869 praw miejskich,
- układ urbanistyczny i przestrzenny nie zmieniony od czasu lokacji w 1595r.,
- zwarty charakter zabudowy, charakterystyczna zabudowa o cechach małomiasteczkowych,
- rozwinięta infrastruktura techniczna i komunikacyjna,
- pełnienie przez miejscowość Wiskitki funkcji lokalnego ośrodka administracyjnego, handlowego, usługowego, gospodarczego i kulturalnego dla 38 sołectw w gminie Wiskitki; siedziba władz gminy, ważny ośrodek kulturalny i oświatowy, siedziba 10 organizacji pozarządowych,
- względy historyczne i kulturowe oraz więzi społeczne i gospodarcze zapewniające zdolność do wykonywania zadań publicznych,
- teren zurbanizowany, o przewadze ludności nierolniczej, ponad 60% mieszkańców miejscowości Wiskitki utrzymuje się z działalności pozarolniczej,
- dogodne położenie przy drodze krajowej Nr 50 Grójec-Sochaczew,
- zlokalizowanie przy miejscowości Wiskitki wjazdu i zjazdu z autostrady A2 – węzeł „Wiskitki”,
- pozytywne wyniki konsultacji społecznych, wspierające uchwałę Nr 28/VII/19 Rady Gminy Wiskitki z dnia 20 maja 2019 roku w sprawie podjęcia działań zmierzających do nadania Wiskitkom praw miejskich,
- niewielkie koszty finansowe i społeczne zmiany statusu miejscowości Wiskitki na miasto.

Wiskitki są największą miejscowością na terenie gminy pod względem powierzchni i liczby ludności. Zajmują obszar o powierzchni 660,5311 ha i zamieszkuje je 1354 osób (stan na 31.12.2018r.), w tym 687 kobiet i 667 mężczyzn.

Miejscowość posiada charakter miejski, który widoczny jest w zabudowie urbanistycznej oraz pełnieniu funkcji ośrodka kultury, oświaty i handlu. Są siedzibą władz gminnych i skupiają instytucje publiczne, które służą mieszkańcom. Obecność instytucji i standard świadczonych przez nie usług wyznacza poziom rozwoju społeczno-gospodarczego.

Szacunkowy, jednorazowy koszt proponowanej zmiany dotyczyć będzie kosztów związanych ze zmianą nazw organów administracji samorządowej i wynosi ok. 4 000,00 zł. Niniejszy koszt nie dotyczy zmian numeracyjnych nieruchomości, nie wiąże się z wymianą dowodów osobistych, ani też innych dokumentów, z uwagi na to, że w miejscowości Wiskitki ulice posiadają swoje nazwy i numerację położonych przy nich posesji. Należy wskazać także, że nadanie miejscowości Wiskitki statusu miasta nie spowoduje zmian przebiegu granic ewidencyjnych ani ich numeracji.

Załącznik Nr 7 – Informacja dotycząca szacunkowych kosztów wprowadzenia zmiany statutu miejscowości

W dniu 20 maja 2019 roku Rada Gminy Wiskitki przyjęła uchwałę Nr 28/VII/19 dotyczącą podjęcia działań zmierzających do nadania Wiskitkom praw miejskich. Na podstawie Zarządzenia nr 148 Wójta Gminy Wiskitki z dnia 12 sierpnia 2019r. we wszystkich sołectwach Gminy Wiskitki przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące nadania statutu miasta miejscowości Wiskitki. Konsultacje przeprowadzono w okresie od 20.08.2019r. do 30.09.2019r. w trakcie zebrania sołeckich.

Na dzień 30.09.2019r. liczba uprawnionych do głosowania stanowiła 7920 mieszkańców Gminy Wiskitki, z czego w sołectwie Wiskitki 1117 osób.

W konsultacjach przeprowadzonych w dniach od dnia 20.08.2019r. do dnia 30.09.2019r. we wszystkich miejscowościach Gminy Wiskitki w formie składania podpisów na listach konsultacyjnych, wzięło udział 653 osób, co stanowi 8,24 % uprawnionych.

1. Liczba głosów „ZA” wynosi 635 co stanowi 97,24 %,
2. Liczba głosów „PRZECIW” wynosi 5, co stanowi 0,77 %,
3. Liczba osób „WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ OD GŁOSOWANIA” wynosi 13 , co stanowi 1,99 %

Wyniki konsultacji w miejscowości Wiskitki:

W konsultacjach wzięło udział 66 osób, na 1117 uprawnionych, co stanowi 5,91 %

1. Liczba głosów „ZA” wynosi 65, co stanowi 98,48 %,
2. Liczba głosów „PRZECIW” wynosi 1 , co stanowi 1,51 %,
3. Brak osób „WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ OD GŁOSOWANIA”.

Informację opracowano na podstawie protokołów sporządzonych przez osoby wyznaczone do przeprowadzenia konsultacji w 38 sołectwach Gminy Wiskitki.

Poniżej przedstawiamy tabelaryczne zestawienie wyników konsultacji w rozbiu na poszczególne sołectwa:

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców uprawnionych do udziału w konsultacjach	Liczba mieszkańców biorących udział w konsultacjach	WYNIKI KONSULTACJI		
				Liczba głosów na "TAK"	Liczba głosów na "NIE"	Liczba głosów wstrzymujących
1	Aleksandrów	217	18	18	0	0
2	Antoniew	142	12	12	0	0
3	Babskie Budy	48	12	12	0	0
4	Cyganka	81	15	15	0	0
5	Czerwona Niwa	99	8	8	0	0
6	Czerwona Niwa - Parcel	133	26	26	0	0
7	Duninopol	57	9	9	0	0
8	Działki	380	35	35	0	0
9	Feliksów	103	10	10	0	0
10	Franciszków	560	22	20	0	2
11	Guzów	195	12	12	0	0
12	Guzów - Osada	498	27	26	0	1
13	Hipolitów	83	4	4	0	0
14	Janówek	57	13	8	1	4
15	Jesionka	823	24	24	0	0
16	Józefów	76	11	11	0	0
17	Kamionka	148	11	11	0	0
18	Łubno	209	24	20	2	2
19	Miedniewice	421	21	21	0	0
20	Morgi	45	13	13	0	0
21	Nowa Wieś	76	8	8	0	0
22	Nowe Kozłowice	396	27	27	0	0
23	Nowy Drzewicz	162	13	13	0	0
24	Nowy Oryszew	156	14	10	0	4
25	Oryszew - Osada	246	12	12	0	0
26	Podoryszew	62	30	30	0	0
27	Popielarnia	68	18	18	0	0
28	Prościeniec	116	14	14	0	0
29	Różanów	105	15	15	0	0
30	Smolarnia	87	11	11	0	0

31	Sokule	136	27	27	0	0
32	Stare Kozłowice	398	27	26	1	0
33	Starowiskitki	114	12	12	0	0
34	Starowiskitki - Parcel	39	6	6	0	0
35	Stary Drzewicz	56	5	5	0	0
36	Tomaszew	40	5	5	0	0
37	Wiskitki	1117	66	65	1	0
38	Wola Miedniewska	171	16	16	0	0
		7920	653	635	5	13

Załącznik Nr 3 – Uchwała Nr 28/VII/19 Rady Gminy Wiskitki z dnia 20 maja 2019 roku w sprawie podjęcia działań zmierzających do nadania Wiskitkom praw miejskich.

Załącznik Nr 4 – Zarządzenie nr 148 Wójta Gminy Wiskitki z dnia 12 sierpnia 2019r. w sprawie przeprowadzenia z mieszkańcami Gminy Wiskitki konsultacji dotyczących wniosku o nadanie statusu miasta miejscowości Wiskitki

Załącznik Nr 5 – Wyniki konsultacji przeprowadzonych na terenie Gminy Wiskitki dotyczących wniosku o nadanie statusu miasta miejscowości Wiskitki

Załącznik Nr 6 – Uchwała Nr 11/XVII/20 z dnia 27 stycznia 2020r. Rady Gminy Wiskitki w sprawie wystąpienia z wnioskiem o nadanie statusu miasta miejscowości Wiskitki

RYS HISTORYCZNY

Kalendarium

- 1221r. – książę Konrad I Mazowiecki podpisał w Wiskitkach akt nadania wsi Koskowo klasztorowi w Czerwińsku – jest to pierwsza wzmianka źródłowa o Wiskitkach,
- 1227r. – książę Bolesław tytułujący się księciem całego Mazowsza i Czerska zatwierdził w Wiskitkach układ między kasztelanem nasielskim Tomaszem, a właścicielem Myślikowa Falisławem,
- 1345r. – w Wiskitkach zmarł książę Ziemowit II,
- 1349r. – książę Bolesław III nadał swojej matce Elżbiecie ziemię wyszogrodzką aktem wydanym „in Wyskythki opido nostro” używając po raz pierwszy określenia „miasto” (opido) w odniesieniu do Wiskitek,
- 1365r. – dokument potwierdzający przyjęcie posiadłości w lenno od Kazimierza Wielkiego przez księcia Ziemowita III – w dokumencie wymieniono m.in. trzy miasta: Sochaczew, Warszawę i Wiskitki,
- 1398r. – książę Ziemowit IV w Wiskitkach podpisał akt nadania sołectwa wsi Czerwona Niwa Piotrowi z Guzowa,
- 1414r. – król Władysław Jagiełło gościł w Wiskitkach cztery dni uczestnicząc w łowach na tury w puszczy Wiskickiej; w drodze w wojny z Krzyżakami odwiedził w Wiskitkach swoją siostrę Aleksandrę – żonę Ziemowita IV,
- 1417r. – książę Ziemowit IV wydał dokument sprzedaży wójtostwa w Wiskitkach mieszczaninowi wiskickiemu Przebysławowi; ten dokument potwierdza status Wiskitek,

jako miasta,

- **1422r.** – kolejna wizyta na dworze Ziemowita IV w Wiskitkach króla Władysława Jagiełły (udział w polowaniu), kolejny pobyt Króla w Wiskitkach odnotowano w roku **1433**,
- **1472r.** – pobyt w Wiskitkach króla Kazimierza Jagiellończyka – w trakcie polowania król znalazł się w niebezpieczeństwie zraniony przez tura, ale został uratowany przez marszałka nadwornego Pawła Jasieńskiego, który został później hojnie wynagrodzony za ten czyn,
- **1495r.** – w Wiskitkach przebywał król Jan Olbracht,
- **1552r.** – Wiskitki gościły Zygmunta Augusta z siostrą Izabelą; w tym samym roku w Wiskitkach miał miejsce wielki pożar, w którym spłonął m. in. dwór królewski i należący do kompleksu królewskiego młyn i prawdopodobnie drewniany kościół,
- **1573r.** – kolejny pożar, który pochłonął znaczną część Wiskitek; po pożarach odnotowano w Wiskitkach pobyt jedynie jednego władcy – był to Stefan Batory, który wziął udział w polowaniu w puszczy,
- **1585r.** – wybudowanie nowego kościoła (murowanego) w Wiskitkach,
- **1595r.** – starosta sochaczewski Stanisław Tarło, dzierżawca wsi Wiskitki Kościelne, uzyskał od króla Zygmunta III Wazy przywilej miejski dla osady; na tą datę wskazuje się, jako datę formalnego otrzymania przez Wiskitki praw miejskich. Prawa miejskie Wiskitki posiadały od tego roku nieprzerwanie do roku **1869**, a więc przez **274 lata**.
- **w latach: 1641** – przez króla Władysława IV, **1750** – przez króla Augusta III Sasa i w **1775** – przez króla Stanisława Augusta, był potwierdzany przywilej z roku **1595**,
- **1789r.** – przedstawiciele miasta Wiskitki (landwójt Antoni Skrobecki i radny Józef Barbuski) podpisali w Warszawie akt zjednoczenia miast, przedłożony Sejmowi Wielkiemu z inicjatywy prezydenta Warszawy Jana Dekerta,
- **1792r.** – ukończenie budowy murowanego ratusza w Wiskitkach,
- **1820r.** – wybrukowanie rynku miejskiego w Wiskitkach,
- **1869r.** – ukaz carski pozbawia Wiskitki praw miejskich (ukaz dotyczył, aż 338 miasteczek),
- **lata 1869 – 2019** – Wiskitki w rzędzie miejscowości gminnych.

*) *Kalendarium opracowano na podstawie art. Jerzego Nąziebło „Wiskitki. Kalendarium najważniejszych wydarzeń” publ. zamieszczonej w Żyrardowskim Roczniku Muzealnym Rok IV Nr 5/1996 r.*

Wiskitki, jako jeden z ośrodków władzy książąt mazowieckich

Badania archeologiczne dostarczają dowodów na to, że w miejscu zajmowanym obecnie przez Wiskitki, jak też w pobliżu ich położenia istniało dość intensywne osadnictwo na długo przed pojawieniem się nazwy osady w dokumentach źródłowych (np. ślady osady z okresu wpływów rzymskich na terenie Starowiskitek). Dotychczasowe odkrycia śladów osadnictwa nie doczekały się kompleksowych opracowań i nie dały uporządkowanej wiedzy o jego rozległości i ciągłości w okresie przed powstaniem naszego Państwa, jak również w pierwszych wiekach panowania dynastii Piastów. Nie ma jednak wątpliwości, że w obszarze

obecnie zajmowanym przez poszczególne części Wiskitek miało miejsce stałe i dość liczne osadnictwo. O prawdziwości takiej tezy świadczy fakt, że pierwszy dokument wymieniający nazwę „Wiskitki” został wydany w tej osadzie i tutaj podpisany przez ówczesnego władcę Mazowsza Konrada I Mazowieckiego. Zatem już w 1221 r. musiała istnieć osada Wiskitki i dworzec książęcy mogący przyjąć księcia oraz jego dwór, w którego skład wchodził pisarze oraz inni urzędnicy dworscy i świadkowie wydania przywileju.

Częstotliwość dokumentów wydawanych w Wiskitkach przez kolejnych książąt Mazowieckich (w tym wiele aktów nadania praw miejskich różnym ośrodkom na Mazowszu Zachodnim), daje pełną podstawę do wyprowadzenia wniosku o dużym znaczeniu samych Wiskitek i znajdującego się w nich dworu książęcego w funkcjonowaniu ówczesnych władz Mazowsza.

Zachowane dokumenty pozwalają też zauważyć, że dwór w Wiskitkach nie był obiektem wykorzystywanym przez władców Mazowsza (a później jego części) tylko okazjonalnie, ale był miejscem, w którym w określonych miesiącach roku przebywał władca w celu załatwienia spraw z dużego terenu Mazowsza. Nie można wykluczyć (a daty kilku dokumentów taką tezę usprawiedliwiają), że pobyt kolejnych książąt w dworze wiskickim miał miejsce przy okazji zimowych łowów na grubą zwierzynę, która licznie występowała w puszczy okalającej Wiskitki od wschodu i południowego wschodu oraz południa. Pobyt samego władcy i jego urzędników, jak również zaproszonych gości w okresie zimowym w Wiskitkach wskazuje na to, że osada była dość rozległa i mogła sprostać konieczności zapewnienia schronienia dość dużej liczbie osób i koni oraz przechowania ekwipunku.

W dostępnych opracowaniach (vide: *„Wiskitki. Praca zbiorowa pod redakcją Władysława Pałuckiego”* wyd. przez Mazowiecki Ośrodek Badań naukowych W-wa 1977) wskazuje się na, niejako „podstawowe” wymogi, jakie musiał spełniać ośrodek władzy książęcej już w XII – XIII w. Warunkami tymi były: rozległy dworzec wraz z odpowiednią powierzchnią stajni i różnych komór oraz łaźni, zabudowa osady, która mogła zapewnić miejsca zamieszkania wszystkim odpowiedzialnym za funkcjonowanie i zabezpieczenie obiektu książęcego, także w czasie nieobecności księcia – służebnikom książęcym, jak również kościoł, bez którego wówczas nie byłby możliwy dłuższy pobyt dużej liczby osób w jednym miejscu. Ludność osady służebnej Wiskitek od samego początku jej powstania miała za zadanie czuwać nad zwierzyną grubą zamieszkującą Puszcę Wiskicką, a przede wszystkim nad populacją tura, na którego mógł polować jedynie władca i jego goście.

Prawdopodobnym obszarem zagospodarowanym w ten sposób w czasach Konrada I Mazowieckiego, jak też jego syna Bolesława I oraz kolejnego syna Siemowita I, były obecne Starowiskitki. Taki stan istniał także w latach panowania wnuka Konrada I – Bolesława II. Już wówczas zauważono, że w zakolu rzeki Radziejówki występują lepsze warunki do wzniesienia zabudowań niezbędnych dla księcia i jego służebnych oraz kościoła. Z badań archeologicznych wynika, że późniejsza osada z kościołem (z lokalizacją kościoła, taką jak obecnie) oraz nowym dworem książęcym i towarzyszącą jej osadą powstała prawdopodobnie w latach panowania prawnuka Konrada I tj. Siemowita II, który był synem Bolesława II i który zmarł w Wiskitkach w roku 1345. Teren ówczesnej osady zajmują obecne Wiskitki,

których zabudowa wykracza oczywiście poza granice dawnej osady.

Po śmierci Siemowita II Wiskitki często gościły Siemowita III, który był synem Trojdena I i władał kasztelaniami: czerską, rawską i liwską, a po śmierci króla Kazimierza Wlk. – również dzielnicą płocką. Kolejnym władcą części Mazowsza z Sochaczewem i Wiskitkami został jego syn – Siemowit IV. Panował w latach 1381 – 1425 i w okresie tak długiego panowania wielokrotnie w Wiskitkach wystawiał różne przywileje, głównie dla poddanych zamieszkujących Mazowsze Zachodnie. Książę ten był ostatnim z linii Piastów Mazowieckich, którego znaczenie wykraczało poza Mazowsze (był kandydatem do korony polskiej), a późniejsze małżeństwo z Aleksandrą Olgierdówną (siostrą króla Polski Władysława Jagiełły) sytuowało go wśród najważniejszych osób ówczesnej polityki.

Jednym z tzw. elementów miastotwórczych mających wpływ na znaczenie osad i miasteczek na ziemiach Polski i Mazowsza, po utrwaleniu instytucji kościelnych od XII w., było istnienie kościoła. Wiskitki posiadały kościół bardzo wcześnie – z pewnością już w latach panowania Konrada I i jego pobytów w osadzie. Nie wiadomo, kiedy powstała parafia wiskicka, ale istniała zapewne już w XIV w. i przez większość wieków istnienia obejmowała znaczne terytorium, co też jest dowodem na czas jej powstania. Jak zauważono w cyt. wyżej pracy pod red. Wł. Pałuckiego „...*niemal wszystkie parafie starszego pochodzenia z reguły miały większe zasięgi terytorialne i należało do nich więcej wsi, niż parafie później erygowane...*”.

Istnienie przez kilka wieków dworu książęcego (a później królewskiego) oraz kościoła i osady służebników książęcych, która z czasem rozrastała się do znaczniejszej osady doprowadziły ostatecznie do formalnego powstania miasta Wiskitki.

Miasto Wiskitki

Formalnie miasto Wiskitki powstało na podstawie przywileju/aktu z 1595r. (tytuł: „*Fundatio Oppidi Wiskitki*”) uzyskanego przez Stanisława Tarłę od króla Zygmunta III Wazy. W przypadku Wiskitek, co zostało wskazane w cz. I niniejszego opracowania, było to niejako „przypieczętowanie” stanu miejskiego osady, istniejącego już od co najmniej 250 lat (należy tu wspomnieć o nazwie „opido” z dokumentu księcia Bolesława III z 1349r., czy też z dokumentu księcia Siemowita IV z 1417r.). Nie ma przy tym żadnej pewności, czy Wiskitki nie uzyskały praw miejskich w czasie, gdy podlegały władzy książąt mazowieckich, albo w czasie późniejszym, gdy gościły władców Polski. Praca pod red. Wł. Pałuckiego zawiera m. in. następujące stwierdzenie : „...*Z upływem lat Wiskitki rozwinęły się tak dalece, że zaczęto je nazywać miastem. Najpierw ze względu na wytworzone stosunki społeczno-gospodarcze oraz zgrupowane elementy miastotwórcze (dwór książęcy, kościół parafialny, targ, karczma, młyn, wójtostwo), a być może uzyskane, nieznane nam przywileje...*”.

W Kalendarium zamieszczonym na wstępie nie zostały ujęte wszystkie potwierdzone daty pobytu w Wiskitkach następców Konrada I Mazowieckiego. Jednak daty wskazane tylko przykładowo, jak również potwierdzone pobyty w Wiskitkach królów Polski w XV i XVI w. zdają się potwierdzać przypuszczenie wyrażone w zacytowanym opracowaniu o „...nieznanych przywilejach...”, które dawały Wiskitkom prawo używania nazwy „miasto”

także przed 1595 rokiem. W pracy wydanej pod red. Wł. Pałuckiego (str. 23/24) wskazuje się szczególnie na zapis dokumentu Ziemowita IV z 1417r., potwierdzonego przez króla Aleksandra w 1505r., z którego wynika, że wójtostwu wiskickiemu nabytemu przez Przybysława przysługuje pełne prawo niemieckie, takie jakim szczycił się wówczas Sochaczew, a zatem, że było to, albo potwierdzenie miejskich praw Wiskitek, albo też ten dokument upoważniał nabywcę wójtostwa Przebysława do lokowania miasta.

Jeżeli nawet przed 1595r. Wiskitki nie posiadały w żadnym okresie praw miejskich, to zostały w tym czasie wytworzone warunki do bezproblemowego przejścia na miejski stopień organizacji w roku uzyskania przywileju Zygmunta III Wazy. Te warunki, jak też znaczenie Wiskitek w systemie i sposobie wykonywania władzy książęcej spowodowały powstanie w osadzie warunków dla przyjmowania licznych gości, wśród których byli Polscy królowie. Wiskitki otrzymały prawa miejskie w czasie, gdy wiele ośrodków wcześniej zaliczonych na Mazowszu do rzędu miast traciło nabyte prawa z powodu niewykształcenia tzw. „tkanki miejskiej”, a inne, faktycznie zepchnięte do rzędu wsi, posiadały je tylko formalnie. Koniec XVI w. nie obfitował (tak jak to miało miejsce w okresie XV w.) w „wysyp” miast na Mazowszu, co ma również znaczenie przy ocenie wartości przywileju uzyskanego przez Wiskitki. Oznaczało to tyle, że w tej osadzie rzeczywiście wytworzyły się warunki pozwalające na wyniesienie Wiskitek do rzędu miast. Potwierdzają to zapisy lustracji dóbr królewskich z lat 1564 i 1570. Warto przy tym podkreślić, że zapisy lustratorów potwierdzają ogromną żywotność osady i jej znaczenie handlowe, co prowadziło do powstania możliwości kumulacji środków niezbędnych dla rozwoju miasta. Ustalenia, które zostały dokonane w w/w latach powstały przecież w okresie po wielkim pożarze z roku 1552, który strawił znaczną część miejscowości. Nasuwa się zatem konstatacja, że uzyskanie praw miejskich przez Wiskitki było swojego rodzaju nagrodą za wytrwałość mieszkańców miasta w utrzymaniu „elementów miastotwórczych”, o których wspomina się w pracy pod red. Wł. Pałuckiego.

Kolejną rzeczą, którą trzeba zauważyć jest to, że Wiskitki otrzymały prawa miejskie wtedy, gdy okoliczne ziemie d. Mazowsza, na których są położone, były wolne od obcych najazdów już od ok. 250 lat. Był to czas bardzo dobrej koniunktury i stabilizacji gospodarczej w Polsce, a więc czas sprzyjający także rozwojowi ośrodków miejskich. Król Zygmunt III podarował miastu obszar po zniszczonych przez pożary zabudowaniach dworu królewskiego i zapuszczone ogrody związane z istnieniem dworu. W miejscu, gdzie znajdował się dwór królewski powstał rynek miasta Wiskitki. Współautorzy pracy pod red. Wł. Pałuckiego na podstawie analizy przekazów źródłowych „typu statystyczno-geograficznego” dokonali szczegółowego opisu miasta Wiskitki po uzyskaniu praw miejskich oraz rozbudowy miasta o budowlę wymagane przywilejem, jak również będące realizacją woli króla, który miastu darował tereny dawnego dworca i ogrodów.

Miasto Wiskitki na początku swojego istnienia musiało dokonać przebudowy części dawnej osady i zabudowy na nowo pozyskanych obszarów. Posiadało wówczas 113 domów (rok. 1600), przy czym było jeszcze wiele działek jeszcze niezabudowanych z powodu utrudnień w zaopatrzeniu w drewno z Puszczy Wiskickiej (opór starosty Stanisława Radziejowskiego,

który był następcą St. Tarły). Liczba domów zamieszkałych przy uwzględnieniu średniego zagęszczenia domów miejskich w Polsce na przełomie XVI i XVII w. pozwala szacować, że liczba mieszkańców Wiskitek sięgała w tym czasie ok. 1000 do 1.100 osób. Wyznaczeni mieszcianie oraz łowczy królewscy mieli nadal obowiązek czuwania nad bardzo już nielicznym stadem turów.

W Wiskitkach już w okresie przed uzyskaniem praw miejskich istniało rozbudowane rzemiosło, które w większości ukształtowało się z uwagi na dostęp do dobrego drewna w Puszczy Wiskickiej, a więc cieśle, bednarze, kołodzieje i in. Dokumenty potwierdzają istnienie liczego cechu szewców, którzy mieli nawet swój ołtarz przy wielkich drzwiach od strony południowej pod wezwaniem św. Kryspina i Kryspicjana. Powstanie miasta dało podstawę dalszego rozwoju – miało ono nadane 5 dorocznych jarmarków (na św. Stanisława 8 maja, na Wniebowzięcie NMP 15 sierpnia, na kolejne święto św. Stanisława – 27 września, na św. Mikołaja 6 grudnia oraz w sobotę „przed niedzielą śródpustną”), a ponadto cotygodniowe targi. Ten układ ulegał zmianom w ciągu I połowy XVII w., kiedy utrzymano 3 jarmarki, w tym przede wszystkim ten z 8 maja, który był słynnym jarmarkiem na którym handlowano końmi.

Przez kilka wieków ziemie obecnej Polski środkowej nie zaznały wojen i znacznych niepokojów. Dla miasteczek Mazowsza Zachodniego największym zagrożeniem w okresie, jaki trwał do Potopu były pożary oraz epidemie. Te klęski nie omijały także Wiskitek, ale miasto radziło sobie z ich skutkami i dość szybko odradzało swój potencjał. Wynikało to zarówno z dość stabilnej sytuacji gospodarczej i handlowej państwa, jak również z tej przyczyny, że większość mieszczan wiskickich uprawiała także ziemię, co dawało swojego rodzaju bufor bezpieczeństwa w sytuacji, gdy handel zamierał z racji np. „morowego powietrza”.

Miasto Wiskitki dbało o oświatę chcąc umożliwić, jak największy udział swoich mieszkańców oraz okolicznej ludności w kształceniu pozwalającym na wstępowanie do uczelni krakowskiej. Choć pierwsi studenci z Wiskitek rozpoczynający studia na Uniwersytecie w Krakowie pojawili się już w XV w. (w 1440r. Jan syn Andrzeja z Wiskitek i w 1448r. Jakub syn Stanisława z Wiskitek), co świadczy o istnieniu już w tym czasie szkoły parafialnej, to dopiero rozwój szkolnictwa na miejscu w XVI w. i w pierwszych dziesięcioleciach XVII w. dały podstawy do wykształcenia szerszych grup. *„Do pierwszej ćwierci XVII w., tylko na podstawie dotąd opublikowanych aktów rektorskich i ksiąg wpisów spotykamy (w Krakowie) 24 studentów pochodzących z Wiskitek...”* (Wł. Pałucki „Wiskitki...” – 1977). Pochodzący z Czerwonej Niwy, ale wpisany, jako Piotr z Wiskitek, uzyskał tytuł profesora.

Miasto miało też szpital dla ubogich, którego istnienie zostało zresztą zastrzeżone przez króla w chwili przekazywania miastu gruntów po dawnym dworze i ogrodzie królewskim.

O szkołę w miasteczku dbano nawet po upadku wywołanym najazdem szwedzkim, aż do końca I Rzeczypospolitej- wizytujący miasto w 1777r. przedstawiciel KEN stwierdził dobry stan szkoły i dobre jej prowadzenie przez proboszcza ks. A. Markiewicza.

Wiskitki były miastem królewskim (*Civitas Sacre Regiae Majestatis Viskitki*), a z tej przyczyny nadzór nad samorządem miejskim sprawował przez pierwszy okres istnienia miasta starosta sochaczewski. Powierzenie starostom pieczy nad interesami miasta po roku 1611 doprowadziło do powstania licznych zatargów miasta ze starostą. Zachowane dokumenty wskazują na liczne zatargi miasta z urzędnikiem królewskim, który podejmował decyzje godzące w samorząd miejski.

Nastąpiła rozbudowa osad służebnych wokół miasta. Jako przykład można podać Kozłowice, które powstały wprawdzie przed powstaniem miasta Wiskitki, ale po przekazaniu miastu terenów dawnego dworca królewskiego zamieszkali tam łowcy odpowiedzialni za kontynuowanie ochrony tura. Stado w puszczy wiskickiej i jaktorowskiej w 1564r. liczyło jeszcze 38 sztuk. Według wyjaśnień łowców zanotowanych podczas lustracji dokonanej w tym roku, w czasie której ujawniono słabą kondycję królewskich zwierząt, ta sytuacja była wynikiem rozrastania się stad koni i bydła w hodowli wokół terenów puszczy, której obszar był zresztą systematycznie zmniejszany. Dla turów skutek rozwoju gospodarczego i zaniedbania należytej opieki był tragiczny. W roku 1627 zanotowano upadek ostatniej przedstawicielki tego gatunku.

Można powiedzieć, że „złoty wiek” Wiskitek to czas, jaki upłynął od odbudowy po pożarze z 1572r. poprzez otrzymanie praw miejskich w 1595r., aż po połowę XVII w. Klęska przyszła wraz z najazdem szwedzkim i siedmiogrodzkim, gdy skala spustoszeń w jego trakcie, a następnie skutków społecznych i gospodarczych po wypędzeniu agresorów przerosła wszystko, czego przez ostatnie wieki doświadczyła Rzeczpospolita. Wydaje się, że najlepszym wskaźnikiem rozmiaru klęski i strat gospodarczych będzie porównanie liczby ludności miasteczka. Po Potopie liczebność mieszkańców Wiskitek jest szacowana na 215 osób, co należy odczytywać w ten sposób, że Wiskitki w ciągu 5 lat wojen ze Szwedami utraciły ok. 80 procent ludności. Poziomu sprzed klęski z połowy XVII wieku nie osiągnęły do końca I Rzeczpospolitej (w 1789r. miały ok. 900 mieszkańców).

Wiskitki, podobnie jak wiele miast i miasteczek Polski, musiały czekać na warunki dające nadzieję na odbudowę samego miasta i odzyskanie znaczenia niemal do końca istnienia I Rzeczpospolitej. Wyraźnie symptomy odradzania się sił vitalnych miasta występują dopiero po I rozbiorze Polski. U progu utraty niepodległości przez Polskę miasto włączyło się do procesu mającego na celu stworzenie lepszych warunków dla rozwoju miast przystępując do aktu zjednoczenia miast złożonym królowi Stanisławowi Augustowi i stanom Rzeczpospolitej obradującym w Sejmie Czteroletnim.

Jeszcze po II rozbiorze, kiedy Wiskitki znalazły się w granicach Prus, a granica przebiegała pod pobliskimi Kaskami, ówczesny landwójt A. Białecki zbierał wraz z radnymi ofiary pieniężne na wojsko polskie („Wiskitki” praca pod red. Wł. Pałuckiego str. 64).

Epizod pruski w historii Wiskitek zaowocował początkiem osadnictwa niemieckiego. Do miasta przybyli sukiennicy, którzy rozpoczęli produkcję na większą skalę niż dawne warsztaty rzemieślnicze, co spowodowało powstaniem nazwy „miasto fabryczne Wiskitki”. Dla potrzeb produkcji sukienniczej został wybudowany w Wiskitkach folusz. Sukiennicy

pozostali w Wiskitkach także po wypędzeniu Prusaków przez Francuzów. Stanowili oni istotny element gospodarczy miasta zarówno w czasie Księstwa Warszawskiego, jak również w czasie Królestwa Polskiego. Zbyt na tą produkcję zapewniały zamówienia dla wojska, co zostało ostatecznie przerwane upadkiem Powstania Listopadowego oraz eksport do Rosji. Upadek sukiennictwa nastąpił ostatecznie w 1832r., kiedy wprowadzona została przez cara represyjna taryfa celna na sukno i eksport do Rosji stał się nieopłacalny.

Władze miasta widziały zagrożenie wynikające z powstawania nowych ośrodków przemysłowych wokół Wiskitek, a szczególnie osady Żyrardów, która powstała na terenach Rudy Guzowskiej w bezpośredniej bliskości Wiskitek. Fabryka Inniarska powstała tam w 1829 r. dała podwaliny pod powstanie ośrodka, którego dynamiczny rozwój, podbudowany połączeniem kolejowym powstałym w 1845r. ograniczył do minimum możliwości rozwojowe Wiskitek. Przez pewien czas nowa osada pozostawała jeszcze w granicach parafii wiskickiej. Jednak nie znajdowano sposobu na rozwój Wiskitek, który mógłby zneutralizować skutki powstania Żyrardowa.

Mimo wzrostu liczby ludności (do 2.055 mieszkańców w 1865r., wśród których Polacy stanowili ok. 52 proc., Żydzi osiedlający się w mieście od 1820r. – ok. 41 proc. i Niemcy – ok. 7 proc.) Wiskitki traciły dynamikę potrzebną dla utrzymania tkanki miejskiej. W latach reform carskich, które były m. in. skutkiem Powstania Styczniowego, i budowy nowych instytucji mających zunifikować ustrój Królestwa z resztą imperium carskiego doszło również do likwidacji kilkuset miasteczek, które nie spełniały warunków określonych w nowym ustroju tzw. „priwisłanskiego kraju”. Wiskitki podzieliły los 338 miasteczek, które utraciły swoje prawa w 1869r.

Utrata praw miejskich nie spowodowała na szczęście dla Wiskitek zepchnięcia ich do rzędu miejscowości, w których nawet nie było siedziby władz gminy (przykłady Nadarzyn i Jeżowa wskazują, że mogło być jeszcze gorzej). Dawne miasteczko utraciło swoje atrybuty w postaci własnych władz, ale życie osady jeszcze przez wiele lat nie uległo znaczącym zmianom. Były nawet podejmowane próby wprowadzenia we wpływy Wiskitek pobliskich miejscowości poprzez np. Towarzystwo Zaliczkowo – Wkładowe, które tworzyli mieszkańcy Wiskitek, Żyrardowa, Guzowa, Hermanowa i Miedniewic. Powstało ono w 1873r., a w 1901r. zostało przekształcone w Towarzystwo Wzajemnego Kredytu.

Na początku XX w. mieszkańcy Wiskitek i okolicznych wsi podjęli walkę o język polski w urzędach i szkołach (duży wiec 13.11.1905r.). Na terenie dawnego miasteczka działała prężnie organizacja PPS obejmująca także Żyrardów i Guzów. Ze względu na brak pracy na miejscu mieszkańcy Wiskitek coraz częściej podejmowali pracę w fabrykach Żyrardowa.

Działania wojenne I wojny światowej nie spowodowały znaczących bezpośrednich strat w majątku Wiskitek, ale półroczne walki w ich pobliżu (front przebiegał ok. 10 km od nich) i przerwanie więzi gospodarczych z pobliskimi miejscowościami znów cofnęły ich rozwój.

Po odzyskaniu niepodległości pobliski Żyrardów stał się ośrodkiem miejskim, który całkowicie usamodzielniał się od Wiskitek. Nastąpił czas odbudowy gospodarki oraz

stabilizacji ludności. W roku 1921 Wiskitki zamieszkiwało 2.783 mieszkańców. Byłe miasteczko nadal świadczyło usługi rzemieślnicze dla pobliskich wsi (w 1933r. aż 139 rzemieślników płaciło podatek „od szyldu”) i stawało się coraz bardziej ośrodkiem ruchu ludowego (w 1937r. tłumnie obchodzono święto ludowe). Istniała prężnie działająca straż ogniowa, szkoła dla kilkuset dzieci, a Gmina utrzymywała ponadto rzeźnię, targowisko i przez pewien czas – ochronkę. Jednak generalnie okres II Rzeczypospolitej był dla Wiskitek czasem zastoju. Kryzys gospodarczy i brak kapitału nie pozwalał na istotny rozwój, choć pod koniec lat 30-tych wystąpiły oznaki ożywienia dające nadzieję na wzrost znaczenia b. miasteczka.

Wybuch II wojny znów cofnął Wiskitki do stanu sprzed kilkudziesięciu lat. Wprawdzie wrzesień 1939 nie przyniósł znaczących zniszczeń (w pobliżu Wiskitek 12.09.1939r. miały miejsce walki resztek 30 Poleskiej Dywizji Piechoty z niemiecką 19 DP kierującą się nad Bzurę), ale okupacja niemiecka doprowadziła większość mieszkańców byłego miasteczka do skrajnej nędzy. Wiskitki straciły też znaczącą część swoich mieszkańców – Niemcy wywieźli i wymordowali ludność pochodzenia żydowskiego (ponad 20 proc. ogółu mieszkańców). Jesienią 1944r. do Wiskitek dotarli mieszkańcy Warszawy, których Niemcy wypędzili po upadku Powstania.

Po wejściu Armii Czerwonej w styczniu 1945 r. życie mieszkańców Wiskitek (tak samo, jak w całej Polsce) zaczęło się stabilizować, ale jednocześnie było coraz bardziej podporządkowane władzy komunistów, którzy w krótkim czasie wyeliminowali wszelkie przejawy samorządności. Do czasu reformy administracji w 1953r. Wiskitki były siedzibą władz Gminy. Przez następne 20 lat istniały w nich tylko struktury władzy w postaci gromadzkiej rady narodowej. Gmina, w obecnych granicach powstała w 1973r., i choć do roku 1990 na jej czele stał urzędnik państwowy (naczelnik gminy), który był tzw. terenowym organem administracji państwowej stopnia podstawowego, to te lata pozwoliły na zintegrowanie sołectw i utrwalenia pozycji Wiskitek, jako ośrodka władzy gminnej. Od 1990r. Wiskitki są siedzibą władz gminy samorządowej. Jest to okres rzeczywistego rozwoju samych Wiskitek, jak również wsi należących do Gminy. Zmieniły się na lepsze warunki higieniczne (wodociągi, kanalizacja, gaz ziemny) miejscowości i całej gminy. Poprzez zmiany estetyczne układu urbanistycznego miejscowość nabrała rzeczywistych cech miejskich. Niewątpliwie przyczyniły się do tego fundusze krajowe i unijne z których korzysta Gmina Wiskitki. Dzięki nim przybyło w Wiskitkach wiele inwestycji, dróg, obiektów szkolnych, rekreacyjnych i kulturalnych.

W 2003 roku we współpracy z Powiatem Żyrardowskim zakończono budowę nowoczesnego budynku oświatowego dla uczniów ówczesnego gimnazjum i liceum, co wpłynęło na rozwój edukacji w Gminie Wiskitki. W czerwcu 2006 roku oddano jego część socjalno-kulturalną, natomiast w 2008 roku oddano do użytku ostatnią część inwestycji – halę sportową z zapleczem socjalnym oraz kompleksem boisk sportowych. Inwestycja była współfinansowana ze środków budżetu województwa mazowieckiego.

W 2006 roku zmodernizowano i przebudowano Rynek w Wiskitkach. Wykonano modernizację płyty rynku polegającą ułożeniu płyt chodnikowych, dokonano aranżacji zieleni

wraz z automatycznym systemem nawadniania, wybudowano oświetlenie parkowe wraz z ustawieniem ławek parkowych. Inwestycja miała ogromny wpływ na podniesienie standardów architektonicznych oraz poprawę estetyki wyglądu Rynku. Od czasu przebudowy Rynek stał się miejscem wielu wydarzeń kulturalnych (Dożynki Gminne, widowiska, koncerty, imprezy towarzyszące).

Wiele inwestycji zostało zrealizowanych z wykorzystaniem środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013. Zaliczyć do nich możemy następujące inwestycje:

- „Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Wiskitki oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Guzów” realizowana w latach 2006-2015 na terenie Gminy Wiskitki, w tym również w miejscowości Wiskitki. W ramach tego zadania w Wiskitkach wybudowano ponad 27 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz 8 szt. przepompowni ścieków,
- „Wykonanie termomodernizacji i robót budowlanych towarzyszących w budynku dydaktycznym Szkoły Podstawowej w Wiskitkach”. Zadanie realizowane w latach 2009-2012 wpłynęło na poprawę warunków kształcenia najmłodszych oraz poprawę estetyki budynku,
- „Przebudowa ulicy Kościuszki wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Wiskitkach” realizowana w latach 2009-2011 przyczyniła się do poprawy warunków komunikacyjnych poprzez przebudowę ulic wokół Rynku oraz Kościoła w Wiskitkach, a także ulicy Kościuszki.

Drugim programem unijnym, który miał duży wpływ na dzisiejszy wygląd miejscowości Wiskitki ma Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach tego programu tylko w samych Wiskitkach zrealizowano w latach 2010-2014 przebudowę stadionu sportowego w Wiskitkach przy ul. Zagródź nr 61 obejmującą m.in. budowę budynku szatniowego, trybun sportowych, przyłączy energetycznych i wodociągowych oraz oświetlenia. Zadanie przyczyniło się do poprawy infrastruktury służącej sportowi, rekreacji i integracji społecznej mieszkańców Wiskitek. Ponadto w latach 2016 i 2017 zrealizowano projekt mający na celu ułatwienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej w miejscowości Wiskitki poprzez przebudowę ciągu drogowego ul. Pańska, Targowa i Sokołowskiego. Poprzez realizację zadania ulice zyskały nowe nawierzchnie oraz chodnik (ul. Pańska).

W między czasie wizerunek zmieniło wiele budynków użyteczności publicznej położonych w centrum Wiskitek. Dokonano przebudowy i termomodernizacji budynku Urzędu Gminy, co wpłynęło na poprawę warunków świadczenia usług publicznych, jak również na poprawę estetyki miejscowości. Wykonano termomodernizację budynku Ośrodka Zdrowia w Wiskitkach wraz z budową windy dla niepełnosprawnych, termomodernizację budynku Ochotniczej Straży Pożarnej czy budynku „Biały Domek”, gdzie mieści się Pracownia Urbanistyczno-Projektowa i Komisariat Policji.

W październiku 2019 roku oddano do użytkowania nowoczesny budynek oświatowy, w którym mieści się Żłobek oraz Przedszkole Publiczne w Wiskitkach. Żłobek powstał z wykorzystaniem rządowego programu „Małuch+” i uczęszcza do niego 29 dzieci, natomiast

do Przedszkola uczęszcza 140 dzieci. Do ich dyspozycji są nowoczesne i wyposażone sale lekcyjne połączone z łazienkami, sala widowiskowa, sala Integracji Sensorycznej oraz plac zabaw.

W tym samym roku w miejscowości Wiskitki powstała Otwarta Strefa Aktywności dofinansowana ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki, obejmująca urządzenia siłowni zewnętrznej wraz ze strefą relaksu. Obiekt powstał wzdłuż ciągu pieszo-rowerowego łączącego ul. Armii Krajowej z ul. Kościuszki. W tym samym roku zrealizowano projekt mający na celu rewitalizację terenów zielonych zlokalizowanych w Wiskitkach przy dawnej drodze krajowej nr 50 obejmujący m.in. wykonanie nasadzeń trawy, drzew i krzewów. Projekt współfinansowany był ze środków budżetu województwa mazowieckiego.

2019 rok to również inwestycje w infrastrukturę drogową na terenie miejscowości Wiskitki. W ramach środków z budżetu województwa mazowieckiego przebudowano drogę nr 607 w Wiskitkach, a także rozpoczęto przebudowę ulicy Strażackiej wraz z placem przed budynkiem OSP Wiskitki.

W planach gminy jest również budowa targowiska miejskiego w Wiskitkach, które w przypadku uzyskania dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich będzie realizowane w 2020 roku.

Poprzez realizację szeregu inwestycji miejscowość Wiskitki stała się centrum gminy pełniącym rolę ośrodka administracyjnego, handlowego, usługowego, gospodarczego i kulturalnego dla 38 sołectw gminy Wiskitki, siedzibą władz gminy, ośrodkiem kultury i oświaty, siedzibą organizacji pozarządowych.

Zał. Nr 12 –Rys historyczny gminy

ZABYTKI I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Do dnia dzisiejszego w Wiskitkach zachowany został miejski charakter miejscowości, widoczny zarówno w zabudowie urbanistycznej, jak i utrzymaniu funkcji lokalnego ośrodka oświaty, kultury i handlu. Wiskitki to miejscowość o zwartej zabudowie. Głównie jest to zabudowa domów jednorodzinnych i wielorodzinnych oraz pod działalność handlowo-usługową.

Centrum miejscowości stanowi zespół dawnego rynku (obecnie ul. Plac Wolności) i kościoła wraz z historycznym rozplanowaniem miasta. Zachowany układ ruralistyczny został wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 788 z dnia 23.11.1996r. i objęty ścisłą strefą konserwatorską:

- B – strefa ochrony zachowania elementów zabytkowych,
Obejmuje zespół rynku i zespół kościoła z najbliższym otoczeniem, gdzie należy utrzymać zabytkowe budynki, historyczne rozplanowanie, linie zabudowy, skalę brył budynków, charakter i sposób ich ustawienia z możliwością uzupełnienia, a także wymiary zabudowy, modernizacji i dostosowania funkcji. Wskazane jest podkreślenie dominanty jaką w zabudowie rynku i wsi jest kościół.

- E – strefa ekspozycji zabytkowego zespołu,

W skład strefy E wchodzi otoczenie zespołu rynku i kościoła. Od zachodu granica przebiega ul. Ogrodową, natomiast od wschodu obejmuje grunty parafialne.

- OW – strefa obserwacji archeologicznej.

Strefa OW obejmuje teren strefy B i częściowo E. Określa teren o domniemanej zawartości ważnych reliktyw archeologicznych osadnictwa wczesnośredniowiecznego na podstawie przeprowadzonych sondaży archeologicznych i historycznych przekazów.

W południowej części placu rynku, mniej więcej na przedłużeniu pierzei wschodniej, usytuowany jest zespół kościelny. Kościół pw. Wszystkich Świętych i Św. Stanisława pochodzący z XVI w, tworzy dominantę. W pierzei południowej znajduje szkoła podstawowa oraz tzw. biały domek w którym mieści się siedziba Pracowni Urbanistyczno-Projektowej i Komisariatu Policji. Pierzeja zachodnia w połowie jest przerywana, a na powstałym w jej luce placu zlokalizowany jest budynek ośrodka zdrowia. Pierzeja północna zachowana jest w części zachodniej. Powierzchnia placu nieznacznie opada w kierunku południowym. Jej centralną część zajmuje prostokątny skwer z usytuowanym w południowo-wschodniej części placu z kościołem.

Na rozplanowanie miejscowości składa się kilka elementów, a są to przede wszystkim:

- wydłużony z północy ku południowi Plac Wolności (rynek) z zespołem kościelnym,
- przebiegająca przed jego północną pierzeją dawna droga krajowa nr 50 (ul. Żyrardowska przedłużona o ul. Guzowską),
- biegnąca na południe mniej więcej na przedłużeniu zachodniej pierzei pl. Wolności – ul. Kościuszki,
- otaczająca od południa i zachodu (zachodni blok przyrynkowy) – ul. Ogrodowa,
- ul. Strażacka od ul. Żyrardowskiej na północny-wschód od skrzyżowania z ul. Topiel,
- podobnie od ul. Żyrardowskiej na południowy-wschód – ul. Pańska,
- a ponadto ul. Armii Krajowej, która łagodnym łukiem łączy ul. Guzowską i ul. Cegielni (przedłużenie na zachód ul. Kościuszki).

W miejscowości Wiskitki ze względu na jej bogatą i długą historię zachowało się wiele zabytkowych obiektów z różnych okresów historycznych, wpisanych do rejestru zabytków. Do najważniejszych z nich zaliczyć możemy:

- zespół kościelny pw. Wszystkich świętych i św. Stanisława z XVI–XIX wieku, wpisany do rejestru zabytków na podstawie decyzji nr 998A z 25.11.1996r.,
- szkoła murowana z połowy XIX wieku,
- budynek koszar wojskowych powstały około 1900 roku,
- zespół młyna motorowego z około 1912 roku,
- kapliczki przydrożne (2 szt.) z XVIII i XIX wieku,
- zabudowa mieszkalna ulicy Cegielnia - domy z lat dwudziestych XX wieku,
- zabudowa mieszkalna ulicy Guzowskiej - domy z lat początków XX wieku,
- zabudowa mieszkalna ulicy Kościuszki - dom z połowy XIX wieku,

- zabudowa mieszkalna ulicy ogrodowej - domy z połowy XIX wieku,
- zabudowa mieszkalna ulicy Pańskiej - domy z początków XX wieku,
- zabudowa mieszkalna ulicy Strażackiej - domy z początków XX wieku,
- zabudowa mieszkalna i przemysłowa Placu Wolności - obiekty z XIX i początków XX wieku.

W miejscowości Wiskitki znajdują się również 3 cmentarze, wpisane do rejestru zabytków:

1. cmentarz rzymsko-katolicki

Cmentarz rzymskokatolicki z I połowy XIX wieku, wpisany do rejestru zabytków na podstawie decyzji nr 860 z dnia 18.02.199r. o powierzchni około 0,8 ha znajduje się przy dawnej drodze krajowej nr 50 w Wiskitkach, w pobliżu „węzła Wiskitki”. Główna brama cmentarna (zabytkowa) jest ozdobiona dwoma zwieńczeniami kamiennymi w formie baldachimów. Naprzeciw bramy głównej znajduje się kaplica grobowa hrabiów Łubieńskich i Sobańskich pw. św. Feliksa de Valois i św. Maksymiliana Kolbe, z ok. 1848 r. w stylu neoromańskim. Nad wejściem do kaplicy (ozdobionym herbem rodu Łubieńskich) zbudowana jest wieżyczka z dzwonem. Kaplica, zniszczona i sprofanowana po ostatniej wojnie, została z inicjatywy hr. Michała Sobańskiego odremontowana w latach 2009-2016. Na cmentarzu znajduje się grób zbiorowy 4 żołnierzy Wojska Polskiego z 1939r.

Obok cmentarza znajduje się kaplica-dom przedpogrzebowy, zwany "Grabarką", zbudowany w stylu neoromańskim, z wieżyczką z dzwonem oraz ozdobną niszą, mieszczącą posąg Maryi. Zbudowana została w 1898 roku na miejscu drewnianego kościoła św. Wawrzyńca, który uległ zniszczeniu pod koniec XVIII wieku. "Grabarka" została odremontowana w 1978 i 2007 roku.

2. cmentarz żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej

Cmentarz wojenny w Wiskitkach, zwany także *Cmentarzem żołnierzy rosyjskich*, wpisany do rejestru zabytków na podstawie decyzji nr 922 z dnia 12.12.1992r., o powierzchni około 0,5 ha znajduje się przy ul. Spółdzielczej. Cmentarz został założony podczas I wojny światowej dla żołnierzy armii Imperium Rosyjskiego, prawdopodobnie poległych w wyniku jednego z ataków gazowych nad Rawką w Bolimowie. Podczas II wojny światowej pochowano tutaj także żołnierzy Wehrmachtu. Według niepotwierdzonych informacji spoczywa tu ok. 6 tysięcy żołnierzy armii carskiej oraz 150 żołnierzy Wehrmachtu naprzeciwko cmentarza znajduje się cmentarz żydowski.

3. cmentarz żydowski

Cmentarz żydowski w Wiskitkach wpisany do rejestru zabytków na podstawie decyzji nr 878 z dnia 07.04.1992r., o powierzchni około 0,5 ha znajduje się przy ul. Spółdzielczej. Cmentarz został założony w pierwszej połowie XIX wieku i funkcjonował do wybuchu II wojny światowej. Na jego terenie znajduje się około 70 macew. W sierpniu 2016r. cmentarz został uporządkowany i ogrodzony murem z betonowych elementów prefabrykowanych. Przy wejściu umieszczono tablicę upamiętniającą Żydów z Wiskitek. Projekt zrealizowała Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego we współpracy z Europejską Inicjatywą Porządkowania Cmentarzy Żydowskich.

Ogółem w gminie Wiskitki znajduje się 49 obiektów stanowiących zabytki nieruchome wpisane do „Gminnej Ewidencji Zabytków”. Z tego 24 figuruje w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Mazowieckiego.

Załącznik Nr 14 – Informacja dotycząca zabytków architektonicznych, kulturowych, wyznaniowych oraz charakteru i stanu technicznej zabudowy miejscowości Wiskitki – spis obiektów gminnej ewidencji zabytków

Znaki Gminy Wiskitki

Przypuszczalnym godłem Wiskitek przed 1595 roku była głowa tura w polu barwy czerwonej, między rogami topór srebrny z toporzyskiem złotym w lewy skos. Nie zachowały się jednak wizerunki z tego okresu. Nie jest wiadomo czy Wiskitki w ogóle herb posiadały. Przywilejem Zygmunta III z 1595 roku Wiskitki otrzymały pełne prawa miejskie oraz herb, który był elementem prawno-ustrojowym miasta i figurował na pieczęci miasta. Ogromna w tym zasługa Stanisława Tarły ze Szczekarzowic herbu starosty sochaczewskiego i zwoleńskiego, którego wstawiennictwu u króla Wiskitki zawdzięczały podniesienie do rangi miast. Według Kacpra Niesieckiego herb Tarły przedstawiał topór srebrny w polu czerwonym ostrzem w lewą stronę, w klejnocie topór ostrzem nachylony ku ziemi, końcem utkwiony w koronie. Według prof. M. Gumowskiego pierwszy wizerunek herbu miasta znany jest z pieczęci z 1702 roku. Tarczę z godłem okalały dwie gałązki palmowe, nad nimi umieszczona jest korona. W legendzie pieczęci czytamy „SIGILLVM CIVITATIS SACRAE REGIAE MAGESTATIS WYSKITKI 1702. Była to pieczęć owalna o wymiarach 45-37 mm. Godło herbu przedstawiało głowę tura z toporem na wierzchu. Podobny wizerunek herbu opisał w swej książce Władysław Pałucki, według którego herb przedstawiał głowę zebra z zawieszonym nad głową ukośnie toporem ostrzem dotykającym głowy między rogami. Topór dodany do wspomnianego wizerunku tura zaczerpnięto z herbu rodowego Stanisława Tarły. Taki wizerunek herbu funkcjonował do upadku miasta. Herb przedstawiający głowę tura z toporem jest nieodzownie kojarzony z herbem Wiskitek. Taki wizerunek przedstawiany był również w herbarzach i innych publikacjach opisujących herby miast polskich.

Zgodnie z uchwałą nr 44/XIX/04 Rady Gminy Wiskitki z dnia 22 października 2004 roku ustanowiono herb gminy w którym „w polu tarczy czerwonej, w złotym (żółtym) wieńcu z gałęzi palmy pod otwartą koroną, głowa tura czarna, między rogami topór srebrny (biały) z toporzyskiem złotym (żółtym) w lewy skos”.

Oprócz ustanowienia herbu gminy, w w/w uchwale ustalono również wzór flagi Gminy Wiskitki w kształcie prostokąta barwy czerwonej pośrodku którego umieszczony jest herb gminy. Ponadto ustanowiono wzór pieczęci urzędowej gminy oraz wzór tablicy samorządowej.

Załącznik. Nr 22 - Uchwała nr 44/XIX/04 Rady Gminy Wiskitki z dnia 22 października 2004 roku w sprawie ustanowienia Znaków Gminy Wiskitki

Honorowe Obywatelstwo Gminy Wiskitki

W gminie Wiskitki działa instytucja Honorowego Obywatelstwa. Tytuł ten jest zaszczytnym dowodem uznania dla osób, które w sposób szczególny przyczyniły się do rozwoju

gospodarczego, kulturalnego, intelektualnego gminy, przysparzając jej tym samym dobrej sławy. Tytuł nadaje Rada Gminy Wiskitki na podstawie „Regulaminu nadawania honorowego obywatelstwa Gminy Wiskitki oraz tytułów, odznak i dyplomów „Zasłużony dla Gminy Wiskitki”. Dotychczas tytuły Honorowego Obywatela Gminy Wiskitki otrzymali:

- Biskup Łowicki Alojzy Orszulik – pierwszy biskup łowicki, uczestnik obrad Okrągłego Stołu, kawaler Orderu Orła Białego, inicjator budowy Domu Rekolekcyjnego oraz Gimnazjum w Wiskitkach. Tytuł otrzymał 23 września 1996r.,
- Profesor Zbigniew Religa – kardiochirurg i polityk, urodzony w Miedniewicach, kawaler Orderu Orła Białego, patronat Szkoły Podstawowej w Wiskitkach. Tytuł otrzymał 23 września 1996r.,
- Ks. Prałat Jan Starszyk – proboszcz parafii w Wiskitkach przez ponad 30 lat. Zainicjował i wybudował budynek, który obecnie pełni funkcję Domu Formacyjno-Rekolekcyjnego w Wiskitkach. Z jego inicjatywy powstała kaplica w Jesionce, co skutkowało utworzeniem nowej parafii i wybudowaniem kościoła. Wybudował także kaplicę i utworzył cmentarz w Feliksowie. Tytuł otrzymał 19 grudnia 2005r.

Tytuł „Zasłużony dla Gminy Wiskitki” nadawany jest przy okazji różnych uroczystości osobom, które w istotny sposób przyczyniły się do rozwoju gminy czy też poprzez swoją działalność i osiągnięcia zasługują na wyróżnienie.

Załącznik Nr 13 - Uchwała nr 57/X/07 Rady Gminy Wiskitki z dnia 11 grudnia 2007 roku w sprawie uchwalenia regulaminu nadawania honorowego obywatelstwa Gminy Wiskitki oraz tytułów, odznak i dyplomów „Zasłużony dla Gminy Wiskitki”

PRZESŁANKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Położenie

Miejscowość Wiskitki położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego w powiecie żyrardowskim. Jak już wskazano wcześniej Wiskitki są największą miejscowością na terenie gminy pod względem powierzchni i liczby ludności. Zajmują obszar o powierzchni 660,5311 ha i zamieszkuje je 1354 osób (stan na 31.12.2018r.), w tym 687 kobiet i 667 mężczyzn.

Załącznik Nr 1a – Zaświadczenie potwierdzające powierzchnię obrębu ewidencyjnego miejscowości Wiskitki, gmina Wiskitki z wyszczególnieniem wszystkich działek ewidencyjnych w tym obrębie potwierdzone przez Starostę Żyrardowskiego

Załącznik Nr 2 – Podstawowe dane statystyczne dotyczące liczby ludności

Załącznik Nr 8 – Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000 z zaznaczonymi granicami miejscowości Wiskitki

Załącznik Nr 9 – Opinia Głównego Geodety Kraju potwierdzająca przebieg dotychczasowych granic gminy Wiskitki z rejestrem granic i powierzchni jednostek zasadniczego podziału terytorialnego kraju

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego miejscowość Wiskitki leży w obrębie megaregionu Pazaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Środkowomazowiecka w mezoregionie Równiny Łowicko-Błońskie. Przez miejscowość Wiskitki przepływa rzeka Pisia, która należy do prawego dorzecza rzeki Bzury.

Teren Gminy Wiskitki objęty jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki, które przyjęte zostało Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady Gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014r. W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki przewiduje się pozostawienie obszarów o bardzo dobrych i dobrych glebach pod produkcję rolniczą. Za w/w przeznaczeniem przemawia fakt, że w północnej części gminy przeważają grunty o wysokiej przydatności rolniczej. Wyznaczono również tereny mieszkaniowe z dopuszczeniem dolesień oraz możliwością realizowania zabudowy rekreacyjnej.

Obecnie gmina traci swój wiejski charakter i przeobraża się w gminę miejską. Szczególnie widoczny jest rozwój funkcji usługowych w Wiskitkach oraz wokół miejscowości. Teren gminy Wiskitki położony na południe od autostrady A2 znajduje się w strefie nizinnej I ONW (obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania), a więc w strefie o niesprzyjających, ale nie najgorszych warunkach gospodarowania. Należą do niego obszary miejscowości: Feliksów, Hipolitów, Nowa wieś i Wiskitki. Z kolei miejscowości: Antoniew, Działki, Franciszków, Jesionka, Józefów, Łubno, Nowe Kozłowice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew należą do strefy nizinnej II ONW. Zdecydowano tak na podstawie charakterystyk dotyczących czynników wpływających na rolniczą przestrzeń produkcyjną (jakość gleby, klimat, rzeźba terenu, stosunki wodne), czynników dotyczących gęstości zaludnienia oraz udziału ludności powiązanej z rolnictwem. Jednocześnie tereny gminy Wiskitki wchodzi w skład terenów zaplecza lokalnego ruchu rekreacyjno-turystycznego Warszawy. Dzięki dobremu połączeniu z Warszawą i Łodzią oraz połączeniu drogowemu z Żyrardowem, Sochaczewem i Skierniewicami, mieszkańcy Gminy mogą w łatwy i szybki sposób dostać się do powyższych miast.

Południowa część gminy, ze względu na występowanie słabszych kompleksów gleb, została przeznaczona w studium pod obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług użyteczności publicznej, obszary ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem zabudowy rekreacyjnej, usług turystycznych, zamieszkania zbiorowego oraz usług nieuciążliwych obsługujących obszar. Wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w północnej części gminy wyznaczone zostały obszary zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Strefa mieszkaniowo - usługowa MU zlokalizowana jest we wsiach: Nowe Kozłowice, Wiskitki, Miedniewice, Guzów, Franciszków, Jesionka, Sokule, Feliksów, Działki.

Obszary rozwoju zabudowy usługowej z zachowaniem istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej wyznaczają strefy U i U/MN we wsiach: Wiskitki, Oryszew, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz, Morgi, Starowiskitki, Cyganka, Guzów, Guzów Cukrownia.

Strefę rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych i mieszkaniowych (UP) zlokalizowano głównie wzdłuż autostrady A2 w miejscowościach Wiskitki, Starowiskitki, Stare Kozłowice oraz wzdłuż drogi krajowej nr 50 w miejscowości Cyganka. Aktualnie na podstawie Uchwały Rady Gminy Wiskitki nr 4/XXXIX/18 z dnia 31 stycznia 2018 r. realizowana jest zmiana Studium, która zmierza do zmiany polityki

przestrzennej gminy dla fragmentów miejscowości Cyganka, Wiskitki, Nowy Oryszew, Janówek, Oryszew Osada, Stary Drzewicz Nowy Drzewicz i Starowiskitki i włączenie przedmiotowych fragmentów miejscowości do strefy rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych tj. przeznaczenie pod tereny usługowo-produkcyjne, tereny składów i magazynów, usług użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, obsługi komunikacyjnej i innych.

Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w perspektywie czasowej gmina Wiskitki ma stać się bezpieczną przestrzenią życiową, w której zachowane zostaną dotychczasowe walory przyrodnicze, a powstająca i projektowana infrastruktura techniczna jak i zarazem społeczna oraz ekonomiczna zadecydują o dynamicznym rozwoju przedmiotowej gminy.

Dla miejscowości Wiskitki obowiązują ustalenia przyjęte Uchwałą Nr 28/XV/08 Rady Gminy Wiskitki z dnia 04 lipca 2008r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wiskitki, dot. obszaru miejscowości Wiskitki. Od tego czasu dokonano kilku zmian planu:

- Uchwała Nr 26/VIII/15 Rady Gminy Wiskitki z dnia 27 maja 2015r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki obejmującego część miejscowości Wiskitki – fragment obszaru położony od strony północnej autostrady A2;
- Uchwała Nr 47/XI/15 Rady Gminy Wiskitki z dnia 23 września 2015r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki obejmującego część r. miejscowości Wiskitki w obszarze terenu przewidzianego pod drogę;
- Uchwała Nr 48/XI/15 Rady Gminy Wiskitki z dnia 23 września 2015r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki obejmującego część miejscowości Wiskitki w obszarze działki nr ew. 333/4;
- Uchwała nr 35/XXXIV/17 rady Gminy Wiskitki z dnia 28 lipca 2017r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki obejmującego fragment miejscowości Wiskitki i Cyganka;
- Uchwała nr 36/XXXIV/17 rady Gminy Wiskitki z dnia 28 lipca 2017r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki obejmującego fragment miejscowości Wiskitki;
- Uchwała Nr 26/VI/19 Rady Gminy Wiskitki z dnia 26 marca 2019r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiskitki obejmującego fragment miejscowości Wiskitki (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Pisi Gągolino i drogi powiatowej – ul. Błońskiej);

Aktualnie trwa opracowanie dwóch zmian planu miejscowego realizowane na podstawie:

- Uchwały Nr 34/VII/19 Rady Gminy Wiskitki z dnia 20 maja 2019r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment miejscowości Wiskitki (przy ul. Zagródź);
- Uchwały Nr 35/VII/19 Rady Gminy Wiskitki z dnia 20 maja 2019r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment miejscowości Wiskitki (przy ul. Wspólnej).

Załącznik Nr 11 – Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniający infrastrukturę techniczną i społeczną, układ urbanistyczny i komunikacyjny oraz sposób zagospodarowania terenu – wypis z planu

Załącznik nr 20 – Mapa przedstawiająca obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w miejscowości Wiskitki

Miejscowość Wiskitki jest prężnym ośrodkiem, gdzie zlokalizowane zostały i działają instytucje publiczne, handlowe i usługowe. W Wiskitkach swoją siedzibę mają następujące instytucje publiczne:

- Urząd Gminy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Szkoła Podstawowa,
- Przedszkole i Żłobek,
- Punkt Doradczy Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Żyrardowie,
- Posterunek Policji,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medycyna Rodzinna”,
- Poczta Polska.
- Zespół Szkół nr 3

W roku 2019r. została opracowana koncepcja zagospodarowania dotycząca terenów gminnych w miejscowości Wiskitki przeznaczonych w MPZP pod tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Gmina Wiskitki w roku 2020 planuje rozpocząć przygotowanie dokumentacji projektowej a następnie etapową budowę budynków mieszkalnych wielorodzinnych (komunalnych).

Załącznik nr 21 – Koncepcja zagospodarowania terenów gminnych w miejscowości Wiskitki – budynki mieszkalne wielorodzinne (komunalne)

Największym zakładem pracy na terenie miejscowości Wiskitki jest firma transportowa Charter Sp. z o.o., która oprócz usług transportowo-logistycznych otworzyła nowoczesny kompleks PORT AVIA obejmujący stację paliw, warsztat samochodowy i stację diagnostyczną dla pojazdów osobowych i ciężarowych, zlokalizowany przy węźle autostrady A2 i drogi krajowej nr 50. Ponadto na terenie miejscowości Wiskitki znajduje się Zakład Chemiczny ANSER Sp. z o.o. zajmujący się produkcją oraz sprzedażą materiałów

budowlanych, sklep metalowy i hurtownia stali PPHU BINPOL, Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „KONTUR” zajmujący się kompleksową obsługą inwestycji.

Do pozostałych podmiotów o różnej specyfice działalności gospodarczej, jakie znajdują się w Wiskitki należy zaliczyć m.in.:

- stacja paliw, bistro – 1
- apteka – 2
- placówki handlowe, w tym m.in.: sklepy spożywcze, spożywczo-przemysłowe i przemysłowe — 4, pozostałe sklepy (np. odzieżowe, wielobranżowe, środków ochrony roślin, maszyn i części rolniczych) - 3
- zakład fryzjerski – 1
- zakład kosmetyczny 1
- pizzeria -1
- stacja kontroli pojazdów – 1
- myjnia samochodowa 1
- wulkanizacja 1
- mechanika samochodowa 4
- kwiaciarnia 1
- kiosk 1

Załącznik Nr 18 – Foto galeria miejscowości Wiskitki

Obsługa bankowa mieszkańców prowadzona jest przez Bank Spółdzielczy oraz Bank PEKAO S.A.

Wiskitki wykazują zdecydowaną przewagę ludności zatrudnionej poza rolnictwem. O poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego świadczy obecność instytucji i podmiotów świadczących usługi na rzecz ludności. Funkcjonujące w Wiskitkach podmioty gospodarcze tworzą sferę usługowo-handlową dla mieszkańców okolicznych miejscowości. Firmy usługowo-handlowe zajmują się głównie działalnością budowlaną i spożywczą. Przybywa również na terenie miejscowości małych firm transportowych. Zauważalny w ostatnich latach proces marginalizacji rolnictwa jako źródła dochodu rodzin wiejskich, w tym przede wszystkim rodzin rolniczych, wymusił poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu, jak również zatrudnienia. Samo zatrudnienie, czyli prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej na bazie istniejących potencjałów turystycznych i krajobrazowych, może przyczynić się do dynamicznego rozwoju istniejących potencjałów usług i handlu obsługujących ruch turystyczny, agroturystyczny i weekendowy ruch rekreacyjno-sportowy, głównie mieszkańców Warszawy.

Zgodnie z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej (CEIDG) według stanu na dzień 31.12.2018 r. ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, które mają główne miejsce prowadzenia działalności w gminie Wiskitki obejmowała 922 pozycji z czego status „aktywny” posiadały 478 podmioty, status „wykreślony” posiadało 352 podmiotów, status „zawieszony” posiadało 68 podmiotów, a liczba podmiotów do prowadzenia działalności wyłącznie w formie spółki cywilnej obejmowała 18 pozycji. Podmioty

gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim małe i średnie zakłady rodzinne.

Natomiast w samej miejscowości Wiskitki ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej wynosi 107, oraz 11 wpisów w formie spółek. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców miejscowości Wiskitki jest działalność pozarolnicza. Jest to praca w zakładach i instytucjach na terenie miasta Żyrardów i Warszawy lub w miejscowych zakładach produkcyjnych i usługowych. Zgodnie z wnioskami o zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej w miejscowości Wiskitki zarejestrowanych jest 14 gospodarstw. Gospodarka rolna prowadzona jest głównie na obrzeżach miejscowości. Powyższe dowodzi, że warunek dotyczący utrzymywania się mieszkańców miejscowości Wiskitki z działalności pozarolniczej co najmniej w 60% jest spełniony.

Struktura podmiotów działalności gospodarczej wg sekcji PKD w Gminie Wiskitki (stan na 31.12.2016r.)

rodzaj działalności	liczba
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	33
przetwórstwo przemysłowe	52
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
budownictwo	114
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (włączając motocykle)	309
transport i gospodarka magazynowa	0
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	25
informacja i komunikacja	16
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	47
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	26
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	11
edukacja	21
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	34
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17

gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0
pozostała działalność usługowa	36

Źródło: GUS, 2016 r.

Zamierzenia rozwojowe Gminy Wiskitki związane są przede wszystkim z rozbudową infrastruktury wokół powstałej autostrady A2 i jednym z węzłów komunikacyjnych, który znajduje się w Wiskitkach. Również przez teren gminy Wiskitki przebiega nowa obwodnica miasta Żyrardów. Obie drogi są ze sobą połączone bezkolizyjnym węzłem w miejscowości Wiskitki. Fakt ten powinien zachęcić do inwestowania głównie w rozwój bazy hotelowej, gastronomię, stację obsługi pojazdów, stację paliw oraz inne usługi związane z planowanym przedsięwzięciem. Inwestycja ta powinna jeszcze bardziej pobudzić wzrost zatrudnienia, wpłynąć na poprawę stopy życiowej mieszkańców oraz rozwój miejscowości Wiskitki.

Zadania publiczne, w tym obsługę mieszkańców gminy (stan na dzień 30.06.2019r.) wykonuje Urząd Gminy Wiskitki zatrudniający 48 osób oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający 16 osób. W skład gminy Wiskitki wchodzi 38 sołectw w tym sołectwo Wiskitki. Są to: Aleksandrów, Antoniew, Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Działki, Feliksów, Franciszków, Guzów, Guzów-Osada, Hipolitów, Janówek, Jesionka, Józefów, Kamionka, Łubno, Miedniewice, Morgi, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Nowe Kozłowice, Nowy Orszew, Orszew-Osada, Podoryszew, Popielarnia, Prościeniec, Różanów, Smolarnia, Sokule, Stare Kozłowice, Starowiskitki, Starowiskitki-Parcel, Stary Drzewicz, Tomaszew, Wiskitki, Wola Miedniewska. Położenie miasta Wiskitki mieścić się będzie w granicach geodezyjnych obrębu ewidencyjnego 0037, którym położona jest miejscowość Wiskitki.

Załącznik Nr 1 – Zaświadczenie dotyczące powierzchni Gminy Wiskitki z wyszczególnieniem obrębów ewidencyjnych – zgodność danych z operatem ewidencyjnym potwierdzona przez Starostę Żyrardowskię

Załącznik Nr 10 – Informacja dotycząca struktury zatrudnienia w gminie

Załącznik Nr 10a - Liczba gospodarstw rolnych w miejscowości Wiskitki zarejestrowanych zgodnie z wnioskami o zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej

Drogi i powiązania komunikacyjne

Na terenie miejscowości Wiskitki przebiega sieć ważnych dróg publicznych mających znaczenie dla powiązania jej z innymi jednostkami administracyjnymi i gospodarczymi kraju. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym jest przebiegający przy granicy miejscowości „węzeł Wiskitki” umożliwiający zjazd i wjazd na autostradę A2 (Warszawa – Berlin) oraz obwodnica drogi krajowej nr 50 (Grójec – Sochaczew), stanowiąca część „dużej obwodnicy” Warszawy. Dzięki realizacji w/w inwestycjom zwiększyła się dostępność komunikacyjna gminy, a tym samym chęć do inwestowania na jej terenie, co już wpływa na rozwój gospodarczy i poprawę warunków życia mieszkańców Wiskitek oraz całej gminy.

Przez miejscowość Wiskitki przebiegają dwie drogi powiatowe: nr 4702W relacji Wiskitki – Łubno – Franciszków oraz nr 4135 relacji Bronisławów – Wiskitki. Ponadto występują drogi gminne: nr L000024 ul. Wspólna, nr L000025 ul. Armii Krajowej, nr L000026 ul. Ogrodowa

, nr L000027 ul. Plac Wolności, nr L000028 ul. Strażacka, nr L000029 ul. Topiel, nr L000030 ul. Sokołowskiego, nr L000031 ul. Targowa, nr L000032 ul. Chemików, nr L000052 ul. Rodzinna, nr L000060 ul. Wspólna, nr L000061 ul. Zacisze.

Wymienione szlaki komunikacyjne oraz bardzo dobrze rozwinięta sieć dróg stwarzają dogodne warunki komunikacji we wszystkich kierunkach. Miejscowość posiada utwardzone kostką brukową ścieżki pieszo-rowerowe oraz parkingi na miejsca postojowe, a także oświetlenie uliczne przy ciągach komunikacyjnych. W Wiskitkach zlokalizowanych jest 23 ulic z nazwami. Komunikację publiczną na terenie miejscowości Wiskitki obsługują autobusy PKS oraz prywatni przewoźnicy. Z przystanków autobusowych zlokalizowanych w miejscowości Wiskitki można dojechać m.in. do Żyrardowa, Mszczonowa, Sochaczewa i Teresina.

Załącznik Nr 15 – Wykaz ulic miejscowości Wiskitki z liczbą punktów adresowych i mieszkańców

Załącznik Nr 16 – Schemat możliwych połączeń drogowych krzyżujących się w miejscowości Wiskitki

Infrastruktura techniczna

1. sieć wodociągowa

Na potrzeby Gminy Wiskitki funkcjonuje system zaopatrzenia w wodę oparty na ujęciu wody w miejscowości Feliksów (2 studnie) i w Nowych Kozłowicach (2 studnie). Z ujęć tych woda odprowadzana jest do Stacji Uzdatniania Wody w Feliksowie, a następnie do odbiorców indywidualnych siecią rozdzielczą o łącznej długości 217,67 km. Na sieci rozdzielczej eksploatowane są ponadto 2 pompownie sieciowe zlokalizowane w miejscowości Cyganka i Łubno. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Wiskitki została wybudowana w latach 1974 – 2003. W związku z powstawaniem nowych terenów mieszkalnych sieć wodociągowa jest ciągle rozbudowywana. Sieć wodociągowa znajduje się w każdej z 38 sołectw położonych na terenie Gminy Wiskitki, z których na dzień 25.11.2019 r. korzysta ok. 3456 gospodarstw domowych.

Do dnia 20.11.2019r. w miejscowości Wiskitki wybudowano 27,23 km sieci wodociągowej łącznie z przyłączami, z której korzysta 577 gospodarstw domowych.

2. sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy Wiskitki do dnia 20.11.2019r. wybudowano 58,30 km sieci kanalizacji sanitarnej i 24 szt. przepompowni ścieków. W miejscowości Guzów w latach 2011-2013 wybudowana została oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2000 m³/d. Oprócz obsługi ścieków dostarczanych siecią kanalizacji sanitarnej, oczyszczalnia przyjmuje również nieczystości dowożone.

Na dzień 20.11.2019r. z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta 552 odbiorców zamieszkałych w miejscowościach: Guzów, Cyganka, Morgi, Wiskitki, Działki, Sokule, Tomaszew, Łubno, Jesionka i Stare Kozłowice. Ponadto na terenie gminy Wiskitki wybudowanych jest 21 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Do dnia 20.11.2019r. w miejscowości Wiskitki wybudowano 27,36 km sieci kanalizacji sanitarnej łącznie z przyłączami, 8 szt. przepompowni ścieków. Do sieci kanalizacji sanitarnej podłączonych jest 245 gospodarstw domowych.

3. sieć gazowa

Na terenie Gminy Wiskitki w 2018 roku rozpoczęto budowę sieci gazowej. Do dnia 20.11.2019 wybudowano około 16 km sieci gazowej w następujących miejscowościach: Nowy Orszew, Orszew-Osada, Stary Drzewicz, Nowy Drzewicz, Działki i Wiskitki. W chwili obecnej trwają prace projektowe związane z budową sieci w kolejnych miejscowości położonych na terenie gminy m.in. w Działkach, Guzowie oraz Starych Kozłowicach. W samej miejscowości Wiskitki wybudowano 2,9 km sieci gazowej w pierwszej kolejności podłączony został nowo powstały budynek Przedszkola Publicznego i Żłobka Publicznego.

4. sieć energetyczna

Teren miejscowości Wiskitki zasilany jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) zlokalizowanego w północnej części miasta Żyrardowa. Na terenie miejscowości Wiskitki dominują linie napowietrzne SN i NN. Przebiegają również linie wysokiego napięcia 110 i 220 kV. W niewielkiej ilości występują również linie niskiego napięcia kablowe w nowych osiedlach mieszkaniowych.

5. sieć telekomunikacyjna

W miejscowości Wiskitki (dz. nr ew. 375) zlokalizowana jest jedna z 4 centrali telefonicznych znajdujących się na terenie gminy. Miejscowość Wiskitki uzbrojona jest w infrastrukturę telekomunikacyjną wybudowaną w latach 90-tych przez ówczesną Telekomunikację Polską S.A. Infrastruktura umożliwia również dostęp do Internetu – w centrum Wiskitek prędkość Internetu osiąga nawet 30 mbps, a na obrzeżach około 10 mbps lub do 10 mbps. W chwili obecnej w ramach programu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna trwają prace mające na celu podłączenie do Internetu szerokopasmowego niemal wszystkich szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Wiskitki.

Na terenie Gminy Wiskitki m.in. w miejscowości Wiskitki zlokalizowanych jest 8 wieży komórkowych – dwie należące do sieci T-Mobile, trzy należące do sieci Play oraz trzy należące do sieci Orange. Niemal wszystkie w konfiguracjach przystosowanych do obsługi szybkiego Internetu bezprzewodowego w technologii LTE.

6. gospodarka odpadami

Teren miejscowości Wiskitki oraz całej gminy objęty jest systemem zbiórki odpadów komunalnych. Każde gospodarstwo domowe wyposażone jest w pojemnik na odpady zmieszane oraz worki na odpady segregowane: plastik i tworzywa sztuczne, szkło i papier. W okresie letnim od mieszkańców odbierane są bioodpady (np. trawa, liście) oraz organizowana jest 2 razy w roku zbiórka odpadów wielkogabarytowych (np. meble, opony).

Ponadto na podstawie podpisanej umowy z Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej w Żyrardowie do dyspozycji mieszkańców jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Żyrardowie, do którego mieszkańcy w ciągu roku mogą oddawać wszelkie odpady budowlane.

EDUKACJA, SPORT I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Za przyznaniem statusu miasta, miejscowości Wiskitki przemawia realizacja przez miejscowość zadań oświatowych w gminie. Wiskitki są centralnym ośrodkiem krzewienia oświaty w gminie. Zadania oświatowe realizuje Gminne Centrum Edukacji w Wiskitkach, które obsługuje następujące jednostki w miejscowości Wiskitki:

1. Żłobek Publiczny w Wiskitkach, którego podstawowym celem jest organizowanie i prowadzenie działalności opiekuńczej oraz wychowawczej, profilaktyczno-zdrowotnej, wspomagającej wyrównanie szans rozwoju dzieci w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia do 3 lat. Żłobek rozpoczął działalność z dniem 01.10.2019r. w nowo wybudowanym budynku Przedszkola Publicznego w Wiskitkach, z wykorzystaniem rządowego programu „Maluch+”. Dzięki pozyskanemu dofinansowaniu samorząd gminy wyposażył nowo powstałą placówkę w sprzęt i zabawki, które są bezpieczne i posiadają odpowiednie atesty i certyfikaty. Dzieci do dyspozycji mają dwie sale z toaletami i przewijakami oraz salę widowiskową, na zewnątrz do dyspozycji dzieci jest plac zabaw. Opiekę i prawidłowy rozwój dzieci zapewnia wykwalifikowany personel pracujący w grupach żłobkowych, w tym pielęgniarka i dietetyk. Do Żłobka uczęszcza 29 dzieci z terenu Gminy Wiskitki.
2. Przedszkole Publiczne w Wiskitkach z dniem 30.09.2019r. rozpoczęło działalność w nowo wybudowanym budynku powstałym w latach 2016-2019. W każdej grupie wiekowej są dwa oddziały przedszkolne a łącznie do placówki uczęszcza 140 dzieci. Do ich dyspozycji są nowoczesne i wyposażone sale lekcyjne połączone z łazienkami, sala widowiskowa, sala Integracji Sensorycznej oraz plac zabaw. Przedszkole zapewnia opiekę psychologiczno-pedagogiczną specjalistów: logopedy, psychologa oraz terapeutę SI. W nowoczesnej kuchni zespół pracowników przygotowuje posiłki dla dzieci uczęszczających do Przedszkola i Żłobka - zapewniając pełne wyżywienie także ze specjalnymi dietami.
3. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Wiskitkach prowadzi edukację w klasach I-VIII w dwóch budynkach położonych w miejscowości Wiskitki, zlokalizowanych przy ul. Plac Wolności 34 (klasy 0-III) oraz ul. Kościuszki 25 (klasy IV-VIII). Do placówki uczęszcza 371 uczniów z miejscowości Wiskitki oraz miejscowości sąsiednich. Szkoła dysponuje pracownikami przedmiotowymi, biblioteką szkolną, gabinetami do pomocy psychologiczno – pedagogicznej, gabinetami pielęgniarki, salą gimnastyczną oraz halą sportową, aulą widowiskową oraz dobrze wyposażoną pracownią informatyczną. Na terenie obiektu znajduje się także plac zabaw dostępny dla lokalnej społeczności oraz bieżnia i boiska zewnętrzne. Placówka jest dobrze zaopatrzona w pomoce dydaktyczne, dzięki czemu mogą rozwijać swoje zainteresowania, a w czasie zajęć świetlicowych doskonalić wiedzę aktywnie spędzać czas wolny.

Ponadto na terenie gminy Wiskitki funkcjonują 3 szkoły podstawowe:

1. Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II w Franciszkowie do której uczęszcza 256 uczniów. W szkole znajdują się 3 oddziały przedszkolne. Zajęcia dla dzieci odbywają się w oddzielnym budynku. Do przedszkola uczęszcza 62 wychowanków. Dzieci mają do dyspozycji nieduży plac zabaw.

Szkoła podstawowa liczy 11 oddziałów. Uczniowie korzystają z 7 sal lekcyjnych (w tym sali komputerowej) oraz sali gimnastycznej, sali do zajęć świetlicowych i biblioteki. Trzy sale lekcyjne wyposażone są w tablice multimedialne. W 2012 r. został oddany do użytku kompleks boisk sportowych "MOJE BOISKO ORLIK ". Przy budynku szkoły również znajduje się plac zabaw. W zasobach placówki jest gabinet pielęgniarstwa. W szkole zatrudniona jest wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska oraz pedagog i psycholog.

2. Szkoła Podstawowa im. A. Kamińskiego w Guzowie do której uczęszcza 140 uczniów, w tym 24 dzieci do oddziału przedszkolnego 3 -4 latków, 11 dzieci do oddziału 5-6 latków, 105 uczniów do klas I-VIII. W placówce dzieci uczą się w wyremontowanych i dobrze wyposażonych salach lekcyjnych, w systemie jednozmianowym. W budynku szkoły funkcjonuje sala Integracji Sensorycznej wyposażona w nowoczesny sprzęt multimedialny – magiczny dywan oraz zestaw do ćwiczeń ruchowych. Na terenie szkoły powstaje nowoczesne boisko a także funkcjonuje siłownia zewnętrzna. W roku szkolnym 2019/2020 placówka przystąpiła do projektu OSE i jako jedna z pięciu z powiatu otrzymała - Mobilną pracownię. Szkoła przystępuje do różnych konkursów i projektów promując jednocześnie gminę.
3. Szkoła Podstawowa im. prof. Z. Religi w Miedniewicach do której uczęszcza 92 uczniów. Szkoła w Miedniewicach prowadzi edukację w klasach I – VIII w budynku piętrowym położonym w miejscowości Miedniewice 86. Do placówki uczęszcza 9 dzieci do oddziału przedszkolnego i 83 uczniów kl. I – VIII. Bazę szkoły stanowi 7 sal lekcyjnych, pracownia komputerowa, biblioteka, sala gimnastyczna (niepełnowymiarowa), sala integracji sensorycznej, świetlica, kuchnia ze stołówką. Wszystkie sale są wyposażone w sprzęt RTV, tablice lub monitory interaktywne oraz posiadają dostęp do piłki ręcznej, koszykowej i siatkówki oraz plac zabaw i siłownię zewnętrzną.

W miejscowości Wiskitki zlokalizowany jest również Zespół Szkół Nr 3 im. Marii Skłodowskiej-Curie, który oferuje absolwentom gimnazjów i szkół podstawowych naukę w klasach:

- a) liceum ogólnokształcące,
- b) technikum:
 - technik informatyk
 - technik hotelarstwa,
- c) innowacje pedagogiczne:
 - klasa dziennikarsko-medioznawcza,
 - klasa aranżacji wnętrz z elementami florystyki,
 - klasa stylizacji i wizażu,
 - klasa barista/ kelner,
 - klasa grafika i multimedia w reklamie,
 - klasa sportowa o nachyleniu piłka nożna.

Zespół Szkół Nr 3 jest rozwijającą się szkołą w powiecie żyrardowskim, bogatą w wysokiej klasy sprzęt multimedialny. W chwili obecnej do szkoły uczęszcza 307 uczniów. Placówka cieszy się wysokimi wynikami matur oraz egzaminów zawodowych. W ramach nauki szkoła oferuje uczniom również możliwość uczestniczenia w projektach współfinansowanych ze środków europejskich podnoszących ich kwalifikacje zawodowe (informatyczne, turystyczne – hotelarskie, a nawet językowe). Szkoła umożliwia wzięcie udziału w takich projektach jak Informatyka+, Leonardo da Vinci „Uczenie się przez całe życie” oraz wielu innych dzięki którym można wyjechać m.in. do Czech, Austrii czy Grecji.

Siedziba szkoły mieści się w oddanym w 2003 roku do użytku budynku gimnazjum (obecnie szkoła podstawowa) i liceum w Wiskitkach o całkowitej powierzchni 3500,58m². W czerwcu 2006 roku oddano jego część socjalno-kulturalną, natomiast w 2008 roku oddano do użytku ostatnią część inwestycji – halę sportową z zapleczem socjalnym. Kompleks sportowy obejmuje: halę sportową, małą salę gimnastyczną, uniwersalne boisko trawiaste z bieżnią tartanową, boisko do piłki siatkowej, boisko do piłki koszykowej, skocznię do skoku w dal i rzutnię do rzutu kulą.

Oprócz kompleksu sportowego przy budynku gimnazjum i liceum, na terenie miejscowości Wiskitki zlokalizowanych jest wiele miejsc umożliwiających aktywne spędzanie czasu wolnego przez społeczność lokalną. Zaliczyć do nich możemy boisko wielofunkcyjne o nawierzchni tartanowej do piłki nożnej, koszykówki i siatkówki powstałe za budynkiem Szkoły Podstawowej przy ul. Plac Wolności. Przy boisku dostępny jest również plac zabaw dla najmłodszych.

Na terenie miejscowości mieści się również stadion piłkarski z budynkiem szatniowym, boiskiem trawiastym, trybunami i oświetleniem położony przy ul. Zagródź. Obiekt w latach 2010-2014 przebudowywany był w ramach dotacji ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W 2019 roku w miejscowości Wiskitki powstała Otwarta Strefa Aktywności dofinansowana ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki, obejmująca urządzenia siłowni zewnętrznej wraz ze strefą relaksu. Obiekt powstał wzdłuż ciągu pieszo-rowerowego łączącego ul. Armii Krajowej z ul. Kościuszki.

Oprócz terenów z infrastrukturą sportową w miejscowości Wiskitki znajdują się stawy po dawnej cegielni w Wiskitkach, wykorzystywane w chwili obecnej przez wędkarzy z Koła Wędkarskiego Wiskitki. Na ten obszar opracowany został projekt budowlany przewidujący uporządkowanie terenu, utworzenie akwenu przepływowego, stworzenie alejek spacerowych i rowerowych, montaż urządzeń sportowych i rekreacyjnych. Ponadto teren zostanie wyposażony w elementy tzw. małej architektury tj. ławeczki, kosze na śmieci oraz tablice informacyjne.

Rozwój infrastruktury sportowej dokonuje się również w pozostałych miejscowościach Gminy Wiskitki. W 2011 roku oddano do użytkowania wybudowany ze środków Ministerstwa Sportu kompleks boisk sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012” we Franciszkowie. Przy Szkole Podstawowej w Miedniewicach wybudowano boisko do piłki

siatkowej, boisko do gry w piłkę nożną, ręczną i koszykówkę. W 2019 roku przy Szkole Podstawowej w Guzowie wybudowano boisko wielofunkcyjne do piłki nożnej, ręcznej, siatkówki i koszykówki wraz z bieżnią tartanową. Boisko powstało z wykorzystaniem dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Z roku na rok na terenie gminy powstają kolejne siłownie zewnętrzne, m.in. w Jesionce, Franciszkowie czy Nowych Kozłowicach. Obiekty powstają z wykorzystaniem dofinansowania z Ministerstwa Sportu i Turystyki lub w ramach funduszu sołeckiego.

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach stanowi samorządową jednostkę instytucji kultury, której organizatorem jest Gmina Wiskitki. W skład Gminnej Biblioteki Publicznej w Wiskitkach - pełniące funkcję biblioteki głównej wchodzi trzy filie biblioteczne: w Guzowie, Starych Kozłowicach oraz w Jesionce:

- a) Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach ul. Kościuszki 25 czynna w poniedziałki oraz piątki w godz. 10.00 - 18.00, wtorki, środy w godzinach 8.00 - 18.00, czwartki w godzinach 8.00 - 19.00 oraz w soboty w godzinach 9.00 - 14.00;
- b) Filia biblioteczna w Guzowie czynna w poniedziałki w godzinach 9.00 - 15.00, wtorki 9.00 - 16.00 oraz w czwartki 10.00 - 17.00;
- c) Filia biblioteczna w Starych Kozłowicach czynna we wtorki i czwartki w godzinach 14.00 - 17.00 oraz w środy w godz. 9.00 - 13.00;
- d) Filia biblioteczna w Jesionce czynna w poniedziałki i piątki w godz. 16.00 - 19.00 oraz w środy w godz. 16.00 - 20.00.

Na koniec 2018 roku stan księgozbioru wynosił 29 006 woluminów oraz 8 zbiorów specjalnych (dokumentów elektronicznych).

Łączna liczba odwiedzin w 2018 roku wyniosła 17 279 odwiedzin, w tym:

- GBP w Wiskitkach - 13 888
- Filia biblioteczna w Jesionce - 1035
- Filia biblioteczna w Guzowie - 1851
- Filia biblioteczna w Starych Kozłowicach - 505

Siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej w miejscowości Wiskitki wskazuje na pełnienie przez miejscowość Wiskitki funkcji centralnego ośrodka kulturalnego dla całej gminy. Jest lokalnym centrum informacji, które oferuje zarówno usługi tradycyjne tj. wypożyczanie książek jak i usługi nowoczesne tj. udostępnianie materiałów audiowizualnych, dostęp do Internetu, oferowanie dokumentów na nośnikach elektronicznych. Ponadto Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach organizuje szereg wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców gminy, m.in. występy artystyczne, warsztaty komputerowe czy warsztaty plastyczno-muzyczne.

W siedzibie Gminnej Biblioteki Publicznej w Wiskitkach mieści się również Lokalne Centrum Kompetencji, dzięki realizacji programu M@zowszanie, mieszkańcy Gminy Wiskitki mogą bezpłatnie korzystać ze sprzętu i dostępu do Internetu, a poprzez portal M@zowszanie.eu - profesjonalnie napisać i wydrukować swoje CV, szukać ofert pracy czy

wziąć udział w szkoleniach on - line. Portal powstał również z myślą o przedsiębiorcach szukających informacji na temat prowadzenia działalności gospodarczej, źródeł dofinansowania i innych. Lokalne Centrum Kompetencji w Wiskitkach zostało wyposażone w szerokopasmowy dostęp do Internetu, 5 stanowisk komputerowych, drukarkę, rzutnik multimedialny oraz drukarkę 3D.

Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach co roku korzysta ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”, systematycznie powiększając stan księgozbioru o nowe pozycje.

Działalność wydawnicza

Od 1994 roku Gmina Wiskitki wydaje bezpłatne czasopismo pn. „Głos Wiskitek”. W zależności od danego roku gazeta wydawana jest 2-3 razy w roku. Czasopismo „Głos Wiskitek” w dniu 12.02.2014r. na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku zostało wpisane do rejestru dzienników i czasopism pod pozycją 444.

W gazecie opisywane są bieżące wydarzenia z terenu gminy, publikowane są cykle artykułów poświęcone historii i tradycji regionu, opisywane są ciekawe historie ludzi. Do chwili obecnej ukazało się 89 wydań Głosu Wiskitek. Ostatnie wydanie ukazało się w grudniu 2019 roku.

W literaturze polskiej możemy znaleźć wiele pozycji książkowych poświęconych Gminie Wiskitki. Zaliczyć do nich możemy m.in. :

1. Książka - *Wiskitki: praca zbiorowa*, Władysław Pałucki, Warszawa 1977;
2. Książka - *Wiskitki i Jaktorów: wybrane karty ze wspólnej przeszłości*, Tadeusz Murzyn, Jaktorów, 2012;
3. Książka - *#Etnochallenge: poznaj teren LGD „Krainy Rawki” oczami jego mieszkańców!*, Joanna Kędzierska, Justyna Dywańska, Mateusz Przygodziński, Anna Olszak, Stary Wylezin, 2019;
4. Artykuł - *Budżet gminy wiejskiej Wiskitki w latach 2001-2005*, Witold Rakowski, Wiesława Zawadzka, Rocznik Żyrardowski, 2007;
5. Artykuł - *Początki zorganizowanej opieki zdrowotnej w Wiskitkach*, Krzysztof Zwoliński, Żyrardowski Rocznik Muzealny Nr 6, 2006;
6. Artykuł - *Wiskitki: kalendarium najważniejszych wydarzeń*, Jerzy Nازیębło, Żyrardowski Rocznik Muzealny Nr 5, 1996;
7. Czasopismo - *Głos Wiskitek*, Urząd Gminy Wiskitki, Wiskitki, 1994-2019.

Załącznik Nr 17 – Wybrane publikacje zawierające informacje o Wiskitkach

Ochotnicze Straże Pożarne

W miejscowości Wiskitki działa najstarsza jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu gminy Wiskitki. Według dokumentów z Archiwum Akt Dawnych w Warszawie zorganizowany system przeciwpożarowy funkcjonował w Wiskitkach już w roku 1820. Wówczas miasto Wiskitki posiadało sprzęt pożarniczy w postaci: trzech sikawek – wozowej,

na kółkach i do noszenia wody, drabinkę ogniową, osiem bosaków, dwie siekiery, dzwonek alarmujący i trzy studnie zapewniające dostęp do wody. Z czasem sprzętu pomocnego do gaszenia pożarów przybywało i w roku 1836 wybudowano dla niego odpowiedni budynek. Jednakże brak oficjalnych dokumentów od roku 1869 sprawił, że za oficjalny rok powstania Ochotniczej Straży Pożarnej w Wiskitkach przyjmuje się 1909.

W roku 1909 na czele Towarzystwa Przyjaciół Straży Ogniowej w Wiskitkach stał ks. proboszcz Henryk Stankiewicz. Straż w Wiskitkach odgrywała ogromną rolę nie tylko w zakresie niesienia pomocy ale również – w 1918 roku – w przejmowaniu władzy i organizacji nowych struktur. W tym czasie naczelnikiem był Adolf Rotchimel. Podczas wojny i okupacji strażacy pełnili dyżury w jednostce, aby jak najszybciej nieść ratunek. Po wojnie w strażnicy kwitło życie kulturalne – wyświetlano filmy, organizowano loterie i zabawy taneczne. Celem tych działań była nie tylko integracja mieszkańców ale również pozyskanie środków na zakup nowego samochodu. W 1963r. prosto z fabryki do Wiskitek przyjechał Star 25J, który nadal można oglądać na terenie jednostki i który bierze udział w zlotach zabytkowych pojazdów strażackich. W kolejnych latach dzięki aktywności druhow oraz wsparciu mieszkańców i jednostek samorządowych jednostka dokupowała kolejne sprzęty i samochody. W chwili obecnej jednostka jest jedną z najlepiej wyposażonych jednostek w powiecie żyrdowskim. Oprócz odpowiedniego sprzętu do działań ratowniczo – gaśniczych posiada na stanie dwa samochody – Forda Transita oraz Mercedesa Atego. Obecnie do jednostki należy 66 osób, w tym 60 mężczyzn i 6 kobiet.

Strażnica OSP swój obecny wygląd uzyskiwała od roku 1975, kiedy to powstał najpierw projekt a w późniejszych latach realizowano kolejne etapy inwestycji. W roku 2011 budynek OSP został całkowicie wyremontowany i służy po dziś dzień strażakom i mieszkańcom gminy.

OSP Wiskitki od 1995 roku należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Strażacy z OSP Wiskitki biorą udział, jako ratownicy, w licznych akcjach ratowniczych. Rocznie – ponad 100 wyjazdów, w większości to kolizje i wypadki.

Ponadto na terenie gminy Wiskitki działa 9 jednostek OSP: w miejscowościach: Aleksandrów, Działki, Guzów, Jesionka, Miedniewice, Nowe Kozłowice, Nowy Drzewicz, Nowy Oryszew i Różanów. Każda jednostka posiada swoją bogatą historię, założycieli, posiada dobre zaplecze sprzętowe, lokalowe oraz dorobek. Jak sama nazwa wskazuje, druhami są mieszkańcy poszczególnych miejscowości. Wszystkie jednostki działają na rzecz lokalnej społeczności, ratują życie ludzkie oraz mienie, angażują się w rozwój ochrony przeciwpożarowej. Z każdym rokiem poszerza się spektrum prowadzonych działalności; jednostki OSP nie tylko ściśle współpracują z zawodowymi służbami ratowniczymi, ale również samodzielnie udzielają profesjonalnej pomocy potrzebującym. To one są najbliższą lokalnych zdarzeń i - dzięki ciągłej gotowości, coraz lepszemu wyposażeniu - na czas docierają do poszkodowanych. Na co dzień zwykli ludzie, sąsiedzi; w obliczu ludzkiego nieszczęścia zapominają o własnych sprawach i z ogromnym poświęceniem niosą pomoc wszystkim potrzebującym.

Orkiestra Dęta OSP Wiskitki

Orkiestra Dęta OSP Wiskitki jest najdłużej działającą organizacją zajmującą się kulturą w Gminie. Została założona w 1909 roku i funkcjonuje nieprzerwanie od 110 lat. W chwili obecnej zrzesza około 30 członków i współpracowników w wieku od 6 do 85 lat. Warto dodać, że najstarszy czynny muzyk ma 85 lat i występuje z orkiestrą nieprzerwanie od 62 lat. Działalność orkiestry jest dowodem na to, że wspólna pasja integruje pokolenia. Organizacja skupia mieszkańców z różnych miejscowości Gminy Wiskitki, a także osoby zamieszkałe w Żyrardowie, Skierniewicach, Grodzisku Mazowieckim oraz w Gminie Radziejowice. Orkiestra reprezentuje Gminę Wiskitki na wielu uroczystościach organizowanych na terenie powiatu żyrardowskiego, województwa mazowieckiego oraz łódzkiego, uświetniając imprezy swoimi występami muzycznymi.

Koła Gospodyń Wiejskich

Gmina Wiskitki posiada bogate zaplecze kulturowe. Na jej terenie działa wiele formalnych i nieformalnych grup społecznych, które wpływają na życie kulturalne mieszkańców. Jedną z takich grup jest Koło Gospodyń Wiejskich w Wiskitkach, obchodzące w 2019 roku jubileusz 60-lecia działalności. Początki działalności KGW Wiskitki były niezwykle skromne, bowiem koło liczyło tylko 11 członkiń. Z biegiem lat Panie poszerzały zakres swej działalności organizując pokazy kulinarne, kursy kroju i szycia, angażując się przy tym w akcję podnoszenia jakości mleka oraz w urządzanie placu gier i zabaw przy miejscowym przedszkolu. W latach 70-tych KGW w Wiskitkach liczyło już blisko 70 członkiń i znacznie rozszerzyło zakres swej działalności. W tym okresie powołano sekcję produkcji roślinnej, gospodarstwa domowego, opieki nad dziećmi, kultury, oświaty oraz zdrowia. Panie brały aktywny udział w szkoleniach, kursach kulinarnych, dziewiarskich, racjonalnego żywienia oraz kosmetycznym. W latach 80-tych Koło Gospodyń wciąż urozmaicało swą działalność, organizując wiele kursów. Panie czynnie uczestniczyły w wielu wycieczkach, brały aktywny udział w imprezach lokalnych oraz organizowały różnorodne spotkania.

W październiku 2012 roku, Panie otrzymały własną siedzibę. Dzięki dobrej współpracy z samorządem gminnym oraz jednostką OSP Wiskitki, udało się wygospodarować w budynku OSP dwa pomieszczenia. W maju 2013 roku przy zaangażowaniu członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Wiskitkach, z inicjatywy Michała Paczkowskiego powstał Zespół Ludowy Wiskitki, którego celem głównym jest upowszechnianie polskiej kultury ludowej na szczeblu lokalnym. Repertuar zespołu stanowią pieśni: ludowe, obrzędowe, patriotyczne, biesiadne, a także kolędy i pastorałki. Źródłem repertuaru są opracowania Polskiej Akademii Nauk, zawierające teksty i melodie pieśni, które zostały zebrane wśród ludności regionu przez polskich etnografów. Oryginalna aranżacja utworów i ich wykonanie za pomocą tradycyjnych, ludowych instrumentów sprawiają, że zespół „Wiskitki” cieszy się uznaniem znawców kultury regionu. Nadmienić należy, iż ambicją zespołu jest wykonywanie utworów ludowych, które nie były dotąd znane szerszej publiczności. Koło Gospodyń Wiejskich z Wiskitek cieszy się bardzo dużym szacunkiem na terenie Gminy, co jest niewątpliwie zasługą ludzi, którzy przed laty powołali je do życia, i tych, którzy obecnie w nim działają.

Oprócz Koła Gospodyń Wiejskich w Wiskitkach na terenie gminy działa 8 KGW w

miejsowości Nowy Drzewicz, Franciszków, Guzów, Kamionka, Miedniewice, Nowe Kozłowice, Różanów, Stare Kozłowice oraz Koło Gospodarzy i Gospodyń Wiejskich „Sokulanka”. Ich aktywność odznacza się głównie w codziennej działalności na rzecz społeczności lokalnych – organizują spotkania integracyjne, wnioskują o dofinansowania w ramach grantów Lokalnych Grup Działania, starają się kultywować tradycje związane z ich miejscami zamieszkania oraz – co często niemal najważniejsze – uświetniają swoimi występami gminne imprezy, takie jak na przykład organizowane corocznie Gminne Dożynki.

Kluby sportowe

Miejscowość Wiskitki stanowi centrum sportu i rekreacji w gminie, co potwierdza znaczenie miejscowości jako wiodącego ośrodka krzewienia kultury fizycznej i sportu. Na terenie miejscowości Wiskitki działają następujące kluby sportowe:

1) Uczniowski Ludowy Klub Sportowy VIS Wiskitki

Klub został założony przez nauczycieli Gimnazjum w Wiskitkach w 2003 roku. Głównym celem Klubu jest organizacja życia sportowego dzieci i młodzieży z terenu Gminy Wiskitki. Władze Klubu od wielu lat systematycznie dążą do podnoszenia sprawności psychofizycznej swoich członków, co owocuje sukcesami na szczeblu gminy, powiatu, między powiatu oraz na zawodach wojewódzkich. ULKS VIS Wiskitki w ramach swojej działalności statutowej organizuje zajęcia w następujących sekcjach: tenisa stołowego, piłki nożnej, piłki siatkowej, badmintona, fitness oraz zajęć ogólnorozwojowych z elementami technik bokserskich na które uczęszcza około 100 osób.

2) Klub Sportowy Virtus Wiskitki

Klub został założony w 2009 roku przez uczniów gimnazjum w Wiskitkach. Głównym celem Klubu jest propagowanie piłki siatkowej wśród mieszkańców gminy. Do 2018 roku Klub posiadał drużynę seniorów, który z powodzeniem reprezentował gminę w rozgrywkach Mazowieckiego Warszawskiego Związku Piłki Siatkowej oraz uczestniczył w turniejach piłki siatkowej na terenie Województwa Mazowieckiego oraz Łódzkiego. Klub jest organizatorem wielu turniejów piłki siatkowej halowej oraz plażowej. Od 2016 roku Klub godnie reprezentują dziewczęta z klasy o profilu siatkarskim z Zespołu Szkół nr 3 w Wiskitkach, które pod nazwą Virtus Wiskitki sekcja żeńska biorą udział w rozgrywkach i turniejach siatkarskich.

3) Klub Sportowy Pogoń Wiskitki

Początki istnienia Klubu według relacji mieszkańców sięgają lat 60 – tych XX wieku. Do 1999 roku Klub występował w różnych klasach rozgrywkowych Skierniewickiego Związku Piłki Nożnej. Natomiast od 2000 roku Klub występuje w rozgrywkach ligowych oraz rozgrywkach Pucharu Polski na szczeblu okręgowym, organizowanych przez Mazowiecki Związek Piłki Nożnej.

Klub Sportowy organizuje zajęcia sportowe z zakresu piłki nożnej w trzech grupach:

- przedszkolaki w wieku do lat 6,
- orliki z rocznika 2010-2012
- młodzik z rocznika 2007-2009

Drużyna Młodzików rywalizuje w rozgrywkach Mazowieckiego Związku Piłki Nożnej, natomiast pozostałe roczniki biorą udział w zajęciach piłkarskich oraz turniejach organizowanych przez Klub. W zajęciach piłkarskich organizowanych przez Klub bierze udział ponad 50 dzieci z terenu gminy.

Pozostałe stowarzyszenia

Na terenie miejscowości Wiskitki działa również wiele innych stowarzyszeń posiadających długoletnie doświadczenie, jak i organizacje nowe, powstałe w ostatnich latach. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działają na rzecz rozwoju miejscowości, propagowania aktywnego spędzania czasu wolnego czy integracji i aktywizacji mieszkańców. Są to m.in. Związek Wędkarski - Koło Wiskitki, Koło Emerytów i Rencistów w Wiskitkach, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Stowarzyszenie Razem dla Gminy Wiskitki, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Działalność społeczna rozwija się również w innych miejscowościach położonych na terenie gminy. W miejscowości Guzów działa Klub Sportowy Guzovia Guzów prowadzący zajęcia piłkarskie dla dzieci i młodzieży. Na terenie gminy zlokalizowany jest również Klub Jeździecki „HUZAR” oferujący naukę jazdy konnej.

W miejscowości Jesionka swoją siedzibę posiada stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw „Wiskitki.org” nastawione głównie na działania z dziećmi i młodzieżą z obszarów wiejskich. Przy tym stowarzyszeniu działa również nieformalna grupa „Klub Seniora Jesionka” umożliwiający seniorom spędzanie aktywnego czasu wolnego. W miejscowości Działki powstała grupa nieformalna Nienadęty Zespół Dęty OSP Działki propagujący grę na instrumentach muzycznych. Warto dodać, że w 2019 roku w ramach rządowego programu „SENIOR +” w miejscowości Guzów powstał „Klub Seniora” – lokal umożliwiający osobom starszym aktywne spędzanie czasu wolnego.

Z roku na rok zwiększa się aktywność organizacji pozarządowych, które występują o przyznanie dotacji do Gminy Wiskitki lub pozyskanie grantów z Lokalnej Grupy Działania „Kraina Rawki”. Corocznie w budżecie gminy Wiskitki zabezpieczane są środki finansowe na współpracę z organizacjami pozarządowymi. W 2019 roku była to kwota 100 000,00 zł. W ramach pozyskanych środków finansowych organizacje realizują zadania z zakresu: upowszechniania sportu, turystyki i rekreacji, zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. Realizacja przedsięwzięć przez organizacje pozarządowe jest również możliwa poprzez wspólne działania społeczeństwa lokalnego z wykorzystaniem środków finansowych z funduszu sołeckiego.

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Ośrodek zdrowia w Wiskitkach

Usługi opieki zdrowotnej dla mieszkańców Wiskitek oraz pobliskich miejscowości świadczone są w budynku Ośrodka Zdrowia zlokalizowanym w centrum miejscowości. Usługi świadczone są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medycyna Rodzinna”. Placówka zapewnia kompleksową obsługę z zakresu medycyny. W swojej strukturze posiada poradnię ogólną, poradnię rodzinną, poradnię dla dzieci. Dysponuje punktem szczepień, gabinetem zabiegowym oraz gabinetem pielęgniarstwa środowiskowego oraz rodzinnej. Placówka

funkcjonuje w dogodnych dla mieszkańców godzinach otwarcia od 08:00 do 18:00. W budynku znajduje się również poradnia stomatologiczna świadcząca usługi m.in. w zakresie profilaktyki stomatologicznej dzieci i dorosłych, chirurgii stomatologicznej czy protetyki stomatologicznej.

Na terenie miejscowości Wiskitki zlokalizowane są również dwie apteki, zapewniające mieszkańcom dostęp do leków i środków leczniczych.

Powyższe potwierdza, iż miejscowość Wiskitki zapewnia podstawową ochronę zdrowia dla wszystkich mieszkańców miejscowości oraz pobliskich miejscowości.

Ponadto na terenie Gminy Wiskitki zlokalizowane są 2 placówki medyczne zapewniające opiekę w zakresie medycyny rodzinnej. Jest to Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej „KAMED” w Jesionce oraz Niepubliczny Zakład Opieki Medycznej „Medycyna Rodzinna” w Guzowie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

W miejscowości Wiskitki działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający 16 pracowników, w tym 5 pracowników socjalnych, 4 opiekunki środowiskowe i Asystenta rodziny. Ośrodek realizuje dla mieszkańców gminy zadania z zakresu udzielania wszechstronnego i kompleksowego wsparcia obejmującego pomoc społeczną, świadczenia rodzinne, funduszu alimentacyjnego, realizacji programu 500+ oraz programu „Posiłek w domu i szkole”.

Na terenie gminy Wiskitki znajduje się jedna placówka prowadząca działalność z zakresu pomocy społecznej, nie jest ona finansowana z budżetu gminy. Stowarzyszenie MONAR Centrum Pomocy Bliźniemu MARKOT w Orszewie - Osada posiada 110 miejsc dla osób bezdomnych, 50 miejsc dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz 20 mieszkań chronionych. W 2018r. z pomocy w formie schronienia w w/w placówce skorzystały łącznie 242 osoby bezdomne z terenu całej Polski w tym 7 osób z terenu Gminy Wiskitki.

W miejscowości Wiskitki działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, której głównym celem jest pomoc mieszkańcom gminy w walce z uzależnieniem od alkoholu czy narkotyków.

PODSUMOWANIE

Potencjał Wiskitek to położenie, historia i średniowieczna topografia miasta. Jeśli dodamy do tego zabytki sakralne i świeckie znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie oraz unikalną przyrodę miejscowości Wiskitki, objawi się jako atrakcyjny obszar kulturowy.

Pierwsze wzmianki o Wiskitkach pochodzą z 1221 roku i zawarte zostały w dokumencie podpisanym przez ówczesnego władcę Mazowsza Konrada I Mazowieckiego. Osada powstała przy dworze myśliwskim na terenie obecnej wsi Starowiskitki. Zlokalizowana była w Puszczy Wiskickiej przy trakcie z Rawy do Sochaczewa. Później została przeniesiona na obecne miejsce i była zwana Wiskitkami Młodymi lub Kościelnymi. W Wiskitkach na polowaniach bywali królowie: Władysław Jagiełło, Jan Olbracht, Zygmunt August. Prawa miejskie nadał Wiskitkom król Zygmunt III w 1595 roku, jednak prawdopodobnie nie był to pierwszy przywilej lokacyjny, gdyż już od XIV wieku osada nazywana była na przemian miastem i

wsią. Jako datę wcześniejszej lokacji podaje się 1349. Nadana lokacja i przywileje stały się załącznikiem samorządności miasta, wprowadziły ład wewnętrzny i należyty wymiar sprawiedliwości. Po pięciuset latach zaborca car Aleksander II ukazem carskim w 1869 roku odebrał Wiskitkom prawa miejskie.

W 2021 roku świętujemy 850 rocznicę pierwszych informacji o miejscowości Wiskitki. Aby uświetnić obchody rocznicy, dać mieszkańcom Wiskitek oraz całej gminnej społeczności satysfakcję powrotu do statusu miasta podejmujemy starania o przywrócenie Wiskitkom praw miejskich. Przez całe wieki Wiskitki stanowiły centrum społeczno-gospodarcze gminy oddziaływały we wszystkich dziedzinach życia na pozostałe miejscowości gminy. Od czasu lokacji zachowały miejski charakter zabudowy z centralnym rynkiem, który poprzez kolejne modernizacje stał się wizytówką miejscowości.

W oparciu o powyższe należy wskazać iż miejscowość Wiskitki stanowi od zawsze centrum gospodarcze, kulturalne i turystyczne, które ma znaczący wpływ na rozwój i wizerunek okolicznych miejscowości. Ponadlokalne znaczenie miejscowości Wiskitki przejawia się głównie poprzez:

- posiadanie dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej: sieć wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa, zmodernizowane ulice, chodniki, oświetlenie uliczne oraz wiele podnoszących estetykę elementów małej architektury,
- miejscowość jest ważnym węzłem komunikacyjnym, tutaj krzyżują się szlaki komunikacyjne we wszystkich kierunkach,
- powstałe ciągi komunikacyjne umożliwiły utworzenie terenów inwestycyjnych, które są obecnie w trakcie zagospodarowywania i będą stanowiły miejsce zatrudnienia dla miejscowej społeczności,
- w Wiskitkach ma siedzibę i działa 10 z 26 organizacji pozarządowych, działających na terenie gminy,
- w miejscowości Wiskitki mają swoje siedziby i działają instytucje i organizacje mające charakter ponadlokalny,
- ponadlokalny charakter ma dobrze rozwinięta baza sportowa w miejscowości Wiskitki na którą składa się hala sportowa wraz z kompleksem boisk, boisko wielofunkcyjne, stadion piłkarski, urzędnictwo do ćwiczeń w terenie. Istniejąca baza sportowa stwarza warunki do organizacji ponadlokalnych zawodów sportowych, turniejów: piłkarskich, tenisa stołowego i piłki halowej (futsal).

Należy wskazać iż uwzględniając rys historyczny, oraz obecny status miejscowości Wiskitki, który stanowi o centrum gospodarczo – administracyjnym dla całej gminy, ze względu na to, iż na terenie Wiskitek mieszczą się najważniejsze i największe obiekty użyteczności publicznej, placówki oświatowe i ochrony zdrowia, instytucje kulturalno – oświatowe, usługowe, organizacje społeczne. Miejscowość jest w pełni zwodociągowana i skanalizowana oraz wyposażona w infrastrukturę techniczną. Należy podkreślić, że Wiskitki nie mają charakteru typowego dla gmin wiejskich. Zauważalny jest malejący udział ludności utrzymującej się z działalności rolniczej na rzecz szeroko rozumianej działalności gospodarczej, co potwierdzają dane przedstawione w uzasadnieniu niniejszego wniosku.

Obecny charakter zabudowy miejscowości Wiskitki, istniejąca infrastruktura oraz struktura zatrudnienia wskazuje na miejski charakter miejscowości. Uwzględnienie niniejszego wniosku daje szansę na szybszy, innowacyjny i dalszy postęp, co w konsekwencji przyczyni się do podniesienia standardu oraz poziomu życia mieszkańców.

Nadanie miejscowości Wiskitki statusu miasta, to szansa na nowe inwestycje, a tym samym rozbudowę miejscowości. Przy zmianie statusu obok wzrostu prestiżu dodatkowym atutem jest wzrost rangi miejscowości na mapie województwa mazowieckiego. Wszystko to, daje dodatkowe szanse na zwiększenie aktywności gospodarczej i turystycznej. To kolejny krok w rozwoju gminy Wiskitki, w skład której wchodzić będą wieś i miasto.

Uwzględniając powyższe argumenty Rada Gminy Wiskitki wyraża opinię, że wniosek w sprawie nadania miejscowości Wiskitki statusu miasta, jest w pełni uzasadniony.

W oparciu o pozytywną opinię dotyczącą nadania miejscowości statusu miasta, wyrażoną w Uchwale Nr 11/XVII/20 Rady Gminy Wiskitki z dnia 27 stycznia 2020r. przez Radnych Gminy Wiskitki, Rada Gminy Wiskitki wnioskuje jak na wstępie.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Paweł Dziemiańczyk